

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای

قوانین و مقررات زیست محیطی

معاونت فنی و حسابرسی امور عمومی و اجتماعی

هیات حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

تهیه و تدوین

سیدعباس میرنجفی

منصوره احمدی

سال ۱۳۹۴

(مقام معظم رهبری):

شایسته است مسئولان محترم برای ارتقاء سطح آگاهی و حساسیت عمومی در رابطه با محیط

زیست تلاش و خلاء های قانونی را پر کنند و دستگاه های مسؤل با دقت نسبت به اجرای

قوانین مراقبت نمایند

جایگاه محیط زیست در قانون اساسی، سند چشم انداز و سیاست‌های کلی نظام

جایگاه محیط زیست در قانون اساسی

در جمهوری اسلامی حفاظت محیط‌زیست که نسل‌امروز و نسل‌های بعدی باید در آن حیات اجتماعی روبه‌رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌شود؛ از این رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست و یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند ممنوع است.

جایگاه محیط زیست در سند چشم انداز

تمامی ارکان جمهوری اسلامی ایران در جهت دستیابی به محیط زیست مطلوب برای احاد جامعه تلاش می‌نمایند؛ به نحوی که وضعیت طبیعی سیمای مناظر، زیست بوم ها، زیست مندان و ذخایر ژنتیکی، منابع و عناصر حیاتی هوا، آب، خاک و اقلیم در آن حفظ و احیا شده و جامعه در پناه چنین محیطی، از بهداشت و سلامت جسمی و روانی، آرامش و امنیت اجتماعی و اقتصادی و عدالت زیست محیطی برخوردار می‌شوند

جایگاه محیط زیست در سیاست‌های کلی نظام

- ایجاد عزم ملی برای احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب.
- شناسایی و حفاظت از منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی و بالا بردن غنای حیاتی خاک ها.
- اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری ای منابع و تلاش برای حفظ و توسعه آن.
- گسترش تحقیقات کاربردی و فناوری‌های زیست محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی.

وظایف سازمان حفاظت محیط زیست

همسو نمودن اهداف و برنامه‌های توسعه، دستیابی به محیط زیست مطلوب، احیا و حفاظت از منابع طبیعی، پیشگیری، کنترل، جلوگیری از تخریب و آلودگی محیط‌زیست، حفاظت و احیا اکوسیستم‌های طبیعی، مشارکت فعال و موثر در مناسبات، حفاظت، بهبود و بهسازی و پیشگیری و ممانعت از هر گونه آلودگی، ممانعت از اقدامات مخرب، تعیین مناطق تحت مدیریت، انجام تحقیقات و بررسی‌های علمی، تدوین ضوابط و استانداردهای حفاظت، تنظیم و اجرای برنامه آموزش، اجرای قانون شکار و صید حفظ و نگهداری شکارگاهها، ایجاد ملی.

مسائل اساسی بخش محیط زیست

مهمترین تهدیدات شرایط اکولوژیکی و اقتصادی اجتماعی حاکم موقعیت جغرافیایی و شرایط خشک حاکم، خشکسالی ادواری، بهره‌برداری نامعقول، استقرار ناموزون، پایین بودن سطح آگاه‌های اقشار مختلف جامعه، مصرف بی‌رویه نهاده‌های کشاورزی، توزیع ناموزون فعالیت‌های صنعتی، آلودگی آب‌های سطحی، آسیب‌پذیری کشور، کم‌توجهی به حفاظت از محیط زیست، مشکلات زیست محیطی فرامرزی، ضعف در اجرای برخی قوانین، ضعف تشکیلات اجرایی،

کمبود نیروی متخصص، ضعف در بهره‌گیری از مشارکتهای مردمی، افزایش بی‌رویه مصرف سوخته‌های فسیلی، نارسایی برخی از قوانین، قدیمی بودن برخی از قوانین، استفاده از شیوه‌های نامناسب، قدیمی بودن ساختار سازمان، ناهماهنگی دستگاههای اجرایی با سازمان، نبود سیاست کاری، نارسایی سیستم ارزشیابی، نبود شاخص‌های ارزیابی ضعف در سیستم اطلاع‌رسانی، ضعف در برقراری تعامل با مجامع، کمبود اطلاعات و دانش.

راهبردهای اصلی بخش محیط زیست

مدیریت زیست بومی و بهره‌برداری خردمندانه از زیست بوم‌ها، کنترل و کاهش آلاینده‌ها، ارتقای نقش مردم، کنترل و کاهش اثرات تغییر اقلیم، رویکرد حسابرسی منابع محیط زیستی.

فهرست راهنمای قوانین و مقررات زیست محیطی

۳	مقدمه
۷	بخش اول (کلیات)
۸	- قانون اساسی
۹	- برنامه پنجم توسعه
۱۲	- قانون مجازات اسلامی (مصوب ۷۵/۳/۲ با اصلاحات بعدی)
۱۳	- قانون اصلاح قانون ایمنی راه و راه‌آهن (مصوب ۷۳/۲/۱۱)
۱۵	- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب (۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۷۱/۸/۲۴)
۱۶	- آیین نامه بهداشت محیط
۱۷	بخش دوم: (محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی)
۱۸	- قانون شکار و صید (۴۶/۳/۱۶ با اصلاحات بعدی)
۲۳	- قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی ج.ا.ا. (مصوب ۷۴/۶/۱۴)
۲۴	بخش سوم: (منابع طبیعی و ذخایر جنگلی)
۲۶	- قانون حفظ نباتات مصوب ۴۶/۲/۱۸
۲۷	- قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب ۴۶/۵/۳۰
۲۹	- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها (مصوب ۷۴/۳/۳۱)
۳۶	- قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی (مصوب ۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی)
۳۸	- قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹
۳۹	بخش چهارم: (آلودگی هوا، صدا و آب)
۴۱	- قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۴/۲/۳
۴۵	- آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی صوتی
۴۶	- آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب
۴۸	- قانون مدیریت پسماندها ۸۳/۲/۲۰
۵۳	- نفت (مصوب ۶۶/۷/۹)
۵۵	- آیین نامه احداث و استفاده از تاسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای عمان ۷۵/۹/۲۸
۵۶	بخش پنجم: (صنایع)

- ۵۷ - ضوابط و معیارهای استقرار صنایع ۷۸/۲/۱۵ با اصلاحیه ۸۴/۵/۸
- ۵۹ **بخش ششم: (قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.۰۱)**
- ۶۰ - بند (الف) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.۰۱..
- ۶۴ **بخش هفتم: (وسایط نقلیه)**
- ۶۵ - در خصوص ورود خودروهای سواری
- ۶۸ **بخش هشتم: (قوانین زیست محیطی شهر تهران)**
- ۶۹ - راجع به ممنوعیت احداث صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (مصوب ۴۶/۳/۲۰)
- ۷۳ **بخش نهم: (موارد قانونی متفرقه)**
- ۷۴ - کنوانسیون و پروتکل جلوگیری از آلودگی دریا (تعهدات عمومی)
- ۷۹ - کنوانسیون تغییر آب و هوا و پروتکل های الحاقی
- ۸۲ **بخش دهم: (کنوانسیون و پروتکل ها)**
- ۸۳ - طبیعت گردی
- ۸۴ - ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی
- ۸۵ - ماده واحده قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی
- ۸۸ - اجازه دریافت وجه درمقابل آرایه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی (مصوب ۶۱/۱۱/۳)
- ۸۹ - آیین نامه اجرایی نانهای صنعتی
- ۹۰ - آیین نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی

فهرست بخش اول

کلیات

- ۸ - قانون اساسی
- ۸ - به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی
- ۹-۱۰ - برنامه پنجم توسعه
- ۱۰ - آیین نامه اجرایی ماده (۱۸۴) قانون برنامه پنجساله توسعه ج.ا.ا. (ش ۳۷۴۵۴/ت/۴۷۸۱۲ هـ مورخ ۹۱/۲/۳۰)
- ۱۰ - آیین نامه اجرایی ماده (۱۹۰) قانون برنامه پنجساله توسعه ج.ا.ا. (ش ۲۳۵۱۹/ت/۴۷۶۳۱ هـ مورخ ۹۱/۲/۱۲)
- ۱۲ - قانون مجازات اسلامی
- ۱۲ - قانون اصلاح تبصره ۱ ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی تعزیرات مصوب ۷۵
- ۱۲ - ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی تعزیرات سال ۷۵
- ۱۳ - قانون اصلاح قانون ایمنی راه و راه آهن (مصوب ۷۳/۲/۱۱)
- ۱۳ - ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن (الحاقی ۷۹/۲/۱۱)
- ۱۳-۱۴ - ماده ۲ آیین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۷ اصلاحی قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۸۱
- ۱۵ - قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست
- ۱۵ - قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب سال ۱۳۵۸ و اصلاحیه سال ۱۳۷۱
- ۱۵ - اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون ۸۱۸۰۴
- ۱۵ - قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب سال ۱۳۵۸ و اصلاحیه سال ۱۳۷۱
- ۱۶ - آیین نامه بهداشت محیط

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون اساسی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	اصل (۵۰) قانون اساسی	کلیه دستگاههای اجرایی	ممنوعیت آلودگی محیط زیست یا تخریب آن

به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی

(ش ۱۳۰۵ مورخ ۱۲/۲/۷۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	اصل ۱۳۸ قانون اساسی	وزارت بهداشت و درمان، فرهنگ و آموزش عالی، دفاع و پشتیبانی، برنامه و بودجه، کشور، سازمان دامپزشکی و کلیه دستگاههای ذیربط	تشکیل شورای هماهنگی مبارزه با بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان مرکب از اعضای دستگاههای مذکور

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون برنامه پنجم توسعه

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، استانداری ها، فرمانداریها، ادارات کل محیط زیست استان، ادارات کل امور مالیاتی استان	عوارض وصولی ارزش افزوده و عوارض آلودگی واحدهای تولیدی
۲	ماده (۱۳۸) قانون برنامه پنجم توسعه	کلیه سازمانها و شرکتهای مشمول قانون برنامه	واگذاری یا فروش منوط به اخذ گواهی کاهش انتشار گازهای آلاینده
۳	ماده (۱۴۰) قانون برنامه پنجم توسعه	وزارت نیرو - وزارت جهاد کشاورزی - شورای اقتصاد - واحد - واحدهای تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی - دولت (معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی)	مدیریت جامع و توسعه پایدار منابع آب: * تعادل بین تغذیه و برداشت از سفره های آب زیرزمینی * طرح های تعادل بخشی نظیر آبخیزداری، آبخوانداری، احیاء قنوات، اصلاح روشهای آبیاری و ... * واردات و صادرات آب * تکلیف به جمع آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب
۴	ماده (۱۸۴) قانون برنامه پنجم توسعه	شورای عالی حفاظت محیط زیست - شوراهای هماهنگی توسعه منطقه ای - شورای عالی اداری - هیات وزیران	تحقق اهداف مندرج در اصل ۵۰ قانون اساسی
۵	ماده (۱۸۵) قانون برنامه پنجم توسعه	شورای عالی حفاظت محیط زیست - سازمان حفاظت محیط زیست - هیات وزیران	بهره برداری بهینه از منابع طبیعی و پایه
۶	ماده (۱۸۷) قانون برنامه پنجم توسعه	دولت - قوه قضاییه - سازمان حفاظت محیط زیست - وزارتخانه های نیرو، مسکن و شهرسازی، جهاد کشاورزی - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی - وزارت کشور - نهادهای نظامی و انتظامی - شهرداریها	- حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از محیط زیست، منابع طبیعی و تنوع زیستی: * تدوین و اجرای برنامه مدیریت یکپارچه زیست بومی * تشکیل سازمان توسعه و عمران دریا و سواحل
۷	ماده (۱۸۸) قانون برنامه پنجم توسعه	سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه های صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و هماهنگی معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی	تدوین ضوابط و استانداردهای زیست محیطی
۸	ماده (۱۸۹) قانون برنامه پنجم توسعه	سازمان حفاظت محیط زیست - شورای عالی حفاظت محیط زیست - هیات وزیران - رسانه های دولتی - صدا و سیما	- تدوین آیین نامه اجرایی ارتقای آگاههای عمومی و دست یابی به توسعه پایدار - ایجاد نظام اطلاعات زیست محیطی کشور
۹	ماده (۱۹۰) قانون برنامه پنجم توسعه	کلیه دستگاههای اجرایی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی - هیات وزیران	اعمال سیاستهای مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست برای اجرای مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و ...
۱۰	ماده (۱۹۱) قانون برنامه پنجم توسعه	سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی - هیات وزیران - نیروهای مسلح	- برنامه مدیریت زیست بومی در زیست بوم های حساس بویژه دریاچه ارومیه - جلوگیری از شکار بی رویه و نابودی تنوع زیستی
۱۱	* ماده (۱۹۲) قانون برنامه پنجم توسعه	کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، خدماتی و عمرانی و زیربنایی دولت - سازمان حفاظت محیط زیست - معاونت	- ارزیابی اثرات زیست محیطی کلیه طرح ها و پروژه های بزرگ تولیدی و خدماتی و عمرانی - خوداظهاری واحدهای آلاینده به محیط زیست

	برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور - وزارت امور اقتصادی و دارایی -	- نصب و راه اندازی سامانه پایش لحظه ای - ارتقای مشخصات فنی واحدهای تولیدی، خدماتی و عمرانی با ضوابط زیست محیطی - ارزشگذاری اقتصادی منابع زیست محیطی
۱۲	ماده (۱۹۳) قانون برنامه پنجم توسعه شهرداری شهرهای بالای دویست هزار نفر سازمان حفاظت محیط زیست - دولت - وزارتخانه های جهاد کشاورزی، نفت، نیرو، صنایع و معادن - هیات وزیران	- بازیافت پسماندها با روش های نوین - کاهش آلودگی هوا تا حد استانداردهای جهانی - ممنوعیت بهره برداری صنعتی و معدنی از تالابهای داخلی - ساماندهی مجدد سازمانهای موجود در بخش های آب، کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری جهت اعمال مدیریت یکپارچه
۱۳	ماده (۲۱۵) قانون برنامه پنجم توسعه کلیه دستگاههای اجرایی - سازمان حفاظت محیط زیست - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	پیشنهاد طرح های تملک داراییهای سرمایه ای جدید در لایحه بودجه سنواتی بر اساس گزارش توجیهی فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی

*مصوبه هیلت دولت به شماره ۴۵۸۸۰/۱۳۴۴۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ در کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست.

آیین نامه اجرایی بند «و» تبصره ۱۹ قانون برنامه پنجساله دوم توسعه

(ش ۷۵۱۹ مورخ ۵۷/۷/۱۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند «د» ماده (۲)	وزارت نفت، نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست	طراحی روشهای کاهش آلودگی ناشی از مصرف انرژی تا حد استاندارد

آیین نامه اجرایی ردیف ۴ بند «و» تبصره ۱۹ قانون برنامه پنجساله دوم توسعه

(ش ۷۵۲۰ مورخ ۵۷/۷/۱۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۲) ماده (۳)	وزارت نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت، برنامه و بودجه و سازمان حفاظت محیط زیست	مفاد این آیین نامه در مورد شهرهایی اجرا خواهد شد که از نظر سازمان مشکل زیست محیطی نداشته باشند

آیین نامه اجرایی ماده (۱۸۴) قانون برنامه پنجساله توسعه ج.ا.ا.

(ش ۳۷۴۵۴/ت ۴۷۸۱۲ هـ مورخ ۹۱/۲/۳۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، نفت، راه و شهرسازی، نیرو، سازمان امور اقتصادی و دارایی، استانداری	تشکیل شورای هماهنگی به منظور ارزیابی راهبردی محیطی برنامه های توسعه منطقه ای با عضویت مدیران دستگاههای مذکور
۲	ماده (۹)	سازمان حفاظت محیط زیست	تمهیدات لازم و کافی برای ظرفیت سازی و برگزاری دوره های آموزشی و آگاه سازی مسئولین برنامه و طرحهای موضوع این آیین نامه

آیین نامه اجرایی ماده (۱۹۰) قانون برنامه پنجساله توسعه ج.ا.ا.

(ش ۲۳۵۱۹/ت ۴۷۶۳۱ هـ مورخ ۹۱/۲/۱۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی و موسسات و نهادهای عمومی،	انجام اقدامات ذیل برای تحقق اهداف برنامه مدیریت سبز: اطلاع رسانی و ارتقای آموزش، بهینه سازی مصرف انواع حامل های انرژی، بهینه سازی مصرف آب، کاهش مصرف کاغذ، مصرف بهینه مواد اولیه، کاهش تولید پسماند، بهبود نظام تعمیر و نگهداری وسایل، بازیافت ضایعات، استفاده از فناوری های پاک، کاربرد مواد مصرفی، مدیریت پسماندهای جامد

۲	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست	بهنگام‌سازی مستمر درگاه دولت سبز به منظور انتقال سریع تجربه‌های موفق داخلی و خارجی
۳	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست	تدوین و ابلاغ شاخص‌های مدیریت سبز تا پایان سال دوم برنامه
۴	ماده (۵)	کلیه دستگاههای اجرایی، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی	لحاظ محاسبه شاخص‌های اعلام شده در چارچوب شاخص‌های ارزیابی عملکرد دستگاهها
۵	ماده (۶)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	ارایه گزارش سالانه مدیریت سبز توسط دستگاههای ذیربط به سازمان

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶۷۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شکار حیوان حلال گوشت متعلق به دیگری یا حیواناتی که شکار آنها توسط دولت ممنوع اعلام شده است
۲	ماده (۶۸۰)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	جزای نقدی بابت اقدام به شکار یا صید.
۳	ماده (۶۸۸)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	آلوده کردن یا توزیع آب، دفع غیربهداشتی فضولات انسانی و دامی و مواد زائد، ریختن مواد مسموم کننده در رودخانه‌ها، زباله در خیابان‌ها کشتار غیر مجاز دام،
۴	تبصره (۱) و (۲) ماده (۶۸۸)	وزارت بهداشت و درمان، سازمان حفاظت - محیط زیست، سازمان دامپزشکی	اعلام جرم در خصوص اقدام تهدید علیه بهداشت عمومی و آلودگی محیط زیست
۵	ماده (۶۸۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	قتل یا نقص عضو یا جراحت و صدمه به انسانی
۶	ماده (۶۹۰) و تبصره (۱) و (۲) آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	پی‌کنی، دیوارکشی، تغییر حدفاصل، امحای مرز، کرت‌بندی، نهرکشی، حفرچاه، غرس اشجار و زراعت و امثالهم به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگل‌ها و مراتع ملی شده، کوهستان‌ها، باغ‌ها، قلمستان‌ها، منابع آب، چشمه‌سارها، انهار طبیعی و پارک ملی، تاسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی اموات و بایر و .....

قانون اصلاح تبصره ۱ ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی تعزیرات مصوب ۷۵

(ش ۱۴۵۵۳ مورخ ۱۳۷۵/۵/۲۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره ۱ ماده ۶۸۸	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت و درمان، سازمان دامپزشکی	تشخیص غیرمجاز بودن کشتار دام و دفع فضولات دامی

ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی تعزیرات سال ۷۵

(ش ۳۱۴۱ مورخ ۱۳۷۵/۳/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶۸۸)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارت بهداشت و درمان، سازمان حفاظت محیط زیست	هر اقدامی که تهدید علیه بهداشت عمومی شناخته شود از قبیل آلوده کردن آب آشامیدنی، دفع غیربهداشتی فضولات انسانی و دامی، ریختن مواد مسموم در رودخانه و... شامل مجازات این قانون می‌گردد
۲	تبصره (۱) ماده (۶۸۸)	وزارت بهداشت و درمان، سازمان حفاظت محیط زیست	تشخیص تهدید علیه بهداشت عمومی و آلودگی محیط زیست و اعلام جرم با سازمانهای مذکور می‌باشد

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون اصلاح قانون ایمنی راه ها و راه آهن (مصوب ۱۱/۲/۷۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۵) ماده (۱)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت برداشت شن و ماسه از بستر رودخانه
۲	ماده (۷)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت ریختن زباله، نخاله، مصالح ساختمانی، روغن موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو

ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن (الحاقی ۱۱/۲/۷۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن ماده	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت ایجاد هرگونه ساختمان و دیوارکشی و تاسیسات به شعاع ۱۰۰متر از انتهای حریم راه ها و راه آهن
۲	تبصره (۱) ماده (۱۷) الحاقی	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تهیه و تصویب نوع کاربری زمینهای اطراف راهها و راه آهن به عمق ۱۰۰ متر بعد از حریم قانونی و در صورت ضرورت احداث مستحذات در حدفاصل فوق و جوهی به خزانه واریز تا هزینه ایمن سازی ذاهها گردد
۳	تبصره (۲) ماده (۱۷) الحاقی	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	نظارت بر امر ساخت و ساز در محدوده مذکور دراین قانون توسط وزارت مذکور اعمال می شود
۴	تبصره (۳) ماده (۱۷) الحاقی	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ایجاد تاسیسات عمومی نظیر خطوط آب، برق، فاضلاب، نفت، گاز، مخابرات تابع آیین نامه ای است که ظرف سه ماه به پیشنهاد وزیر مذکور به تصویب خواهد رسید

ماده ۲ آیین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۷ اصلاحی قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۸۱

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲) و بندهای الف و ب آن	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	صدور مجوز ایجاد هرگونه ساختمان و دیوارکشی و رعایت موارد زیر مجاز است: الف- ممنوعیت ایجاد مستحذات در مجاورت ابنیه فنی نظیر پل، تونل، دیوارحائل، دیوار ضامن، گالری بهمن گیر، پاسگاه پلیس راه، پارکینگ، تقاطع های هم سطح و غیر همسطح در فاصله ۱۰۰ تا ۲۵۰ متر ب- ممنوعیت ایجاد مستحذات در زمین های با کاربری کشاورزی
۲	تبصره بند (ب) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	محصور کردن اراضی کشاورزی و باغات بعد از نوار با کاربری تاسیسات زیربنایی بلامانع است
۳	بند (ج) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	هرگونه ساخت و ساز در اراضی واقع در نوار به عرض سی متر و عرض پانزده متر ممنوع است
۴	تبصره (۱) و (۲) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	۱- در صورت ناکافی بودن عرض نوار برای تاسیسات زیربنایی استفاده بیشتر از نوار بلامانع است ۲- هرگونه تصرف و استفاده از اراضی مذکور منوط به رعایت قوانین مربوط نحوه خرید و تملک اراضی و املاک
۵	بند (د) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	صدور مجوز برای ایجاد شهرکهای صنعتی و مجتمع های خدماتی و رفاهی در خارج از محدوده قانونی شهرها
۶	تبصره (۱) بند (د) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	احداث واحدهای خدماتی و رفاهی از قبیل جایگاه فروش مواد روغنی و سوختی، تعمیرگاه وسایط نقلیه، فروشگاه، هتل و متل و ... در چارچوب قانون
۷	تبصره (۲) بند (د) ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت هر گونه مستحذات در موارد زیر: ۱- در سمت دیگر راهها که روستا در یک سمت آن قرار دارد ۲- در صلح خارجی کمربندیها و کنارگذرها

۳-درنقاطی که محدودیت دید وجود دارد ۴-بین دو باند رفت و برگشت ۵-در تهیه طرح جامع، تفصیلی و هادی شهرها			
مجوز احداث مستحدثات در محدوده روستاهای دارای طرحهای مصوب، در روستاهای فاقد طرح هادی، در تهیه و بازنگری طرحهای هادی مصوب با طرحهای جدید	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	بند (و) ماده (۲) و تبصره های ذیل آن	۸
به منظور تامین حداکثر ایمنی راهها صدور مجوز به ترتیب محوطه یا فضای سبز، پارکینگ و سپس بنا و اعیانی قرار گیرد	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	بند (ز) ماده (۲)	۹
نصب نورافکن یا پروژکتور و هرگونه تابلو تبلیغاتی برابر ضوابط	وزارت راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	بند (ح) ماده (۲)	۱۰

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

(ش ۸۱۸۰۴ مورخ ۵۴/۱۲/۴ با اصلاحات بعدی)*

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۸)	سازمان جنگلها و مراتع کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	تعلیف احشام و قطع اشجار و بوته‌کشی و تجاوز و تخریب محیط‌زیست و به طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنیها و تغییر اکوسیستم باشد در پارکهای ملی و آثار طبیعی ممنوع است.
۲	ماده (۱۱)	سازمان جنگلها و مراتع کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	قطع اشجار و بوته کشی و خازنی و دغال‌گیری و تجاوز و تخریب محیط زیست و به طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنیها و تغییر اکوسیستم باشد در حیات وحش و مناطق حفاظت شده ممنوع است.
۳	ماده (۱۲)	کلیه وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکتهای دولتی و سازمان حفاظت محیط زیست	سازمانهای مذکور مجاز به مطالعه و بررسی و عملیات مورد نیاز در حدود وظایف قانون خود در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش هستند.
۴	ماده (۳۹)	کلیه وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکتهای دولتی و سازمان حفاظت محیط زیست	در صورت مشاهده آثاری از فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوران پیشین مراتب به سازمان اعلام و در مورد حفظ و جمع‌آوری آثار تشریک مساعی نمایند.
۵	ماده (۴۱)	کلیه وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکتهای دولتی - و سازمان حفاظت محیط زیست، دانشگاههای - و موسسات آموزشی و موزه‌ها	تشریک مساعی دستگاههای مذکور در مورد اجرای ضوابط مربوط به این فصل با سازمان
۶	ماده (۴۷)	سازمان دامپزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری سازمان مذکور در زمینه کنترل بیماریهای واگیر بین جانوران وحشی و اهلی و سایر امور مربوط به بهداشت حیوانات
۷	ماده (۴۸)	سازمان جنگلها و مراتع کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری در رعایت ماده ۴۷ و صدور پروانه تعلیف و تنظیم و اجراء ضوابط با سازمان

اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون ۸۱۸۰۴

(ش ۲۳۳۳۲ مورخ ۷۵/۳/۱۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست	در ماده ۲۷ آیین نامه واژه شکاربان به محیط دار تغییر یابد

اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون ۸۱۸۰۴

(ش ۲۱۳۹۰ مورخ ۷۴/۲/۱۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن اصلاحیه قانون	سازمان حفاظت محیط زیست	ماده ۴، ماده ۸، ماده ۱۱، تبصره ۴ ماده ۱۱، بند الف ماده ۱۲، ماده ۲۰ ماده ۴۳ و ۴۴ و ماده ۴۹ قانون مذکور تغییر می یابد

قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب سال ۱۳۵۸ و اصلاحیه سال ۱۳۷۱

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۷)	کلیه دستگاههای اجرایی	اعلام مغایرت اجرای طرح های عمرانی با قوانین و مقررات زیست محیطی توسط سازمان حفاظت محیط زیست
۲	ماده (۹)	کلیه دستگاههای اجرایی	ممنوعیت آلودگی محیط زیست
۳	ماده (۱۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	متوقف نمودن کار یا فعالیت کارخانجات آلاینده پس از اعلام سازمان حفاظت محیط زیست
۴	ماده (۱۶)	سازمان جنگلها و مراتع کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین مناطقی تحت عنوان پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش، منطقه حفاظت شده، تالابها

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه اجرایی بهداشت محیط

(ش ۳۰۵۳۱ مورخ ۶/۵/۷۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت بهداشت و درمان،	ممنوعیت هر اقدامی که تهدیدی برای بهداشت عمومی شناخته شود
۲	ماده (۳)	وزارت بهداشت و درمان، سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت آلوده کردن آب آشامیدنی عمومی
۳	تبصره ۲ ماده (۳)	وزارت بهداشت و درمان، کلیه دستگاههای اجرایی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	رعایت همه ضوابط و معیارهای بهداشتی اعلام شده توسط وزارت مذکور
۴	ماده (۴)	وزارت بهداشت و درمان، سازمان حفاظت محیط زیست و جهادکشاورزی	همکاری جهت جلوگیری از روند رو به رشد آلودگی منابع آبهای سطحی و زیرزمینی
۵	ماده (۱۰)	وزارت بهداشت و درمان و کلیه دستگاههای اجرایی	همکاری جهت پیشگیری از شیوع بیماریهای منتقل شده

فهرست بخش دوم

محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی

- ۱۸ - قانون شکار و صید (۱۳۴۶/۳/۱۶)
- ۲۰ - قانون شکار و صید (ش ۷/۷۶۴۰ مورخ ۴۶/۱۰/۱۳)
- ۲۰ - آیین نامه اجرایی قانون شکار و صید (۱۳۶۴/۱۰/۲۹ و ۱۳۷۴/۱/۳۰)
- ۲۰ - تبصره ۵۴ قانون بودجه سال ۱۳۷۶ (ش ۵۴ مورخ ۷۶/۱۱/۲۱)
- ۲۰ - آیین نامه اجرایی شکار ویژه (۸۱/۱/۳۱)
- ۲۱ - آیین نامه اجرایی ماده (۶۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت «تعرفه صدور دفترچه شناسایی ویژه شکارچیان» (ش ۲۰۹۰۱/۳/۲۶۹۰۳ هـ مورخ ۸۱/۵/۱۹)
- ۲۲ - آیین نامه اجرایی شکار ویژه (ش ۳۳۴۶/۳/۲۲۸۰۵ هـ مورخ ۸۱/۱/۳۱)
- ۲۳ - قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی ج.ا.ا. (ش ۱۲۳۴۰/۱۲۳۴۰/۱۷۹۲۵ هـ مورخ ۷۸/۳/۱۸)
- ۲۳ - آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی ج.ا.ا. (ش ۱۲۳۴۰/۱۲۳۴۰/۱۷۹۲۵ هـ مورخ ۷۸/۳/۱۸ با اصلاحات بعدی)
- ۲۳ - آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی ج.ا.ا. ۷۸/۵/۵
- ۲۳ - قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی ج.ا.ا.

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون شکار و صید (۱۳۴۶/۳/۱۶ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۰) و بندهای ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شکار و صید جانوران وحشی عادی بدون پروانه و بیش از میزان، حمل، عرضه، فروش و صدور جانوران وحشی زنده یا کشته و اجزای آن‌ها، از بین بردن رستنی‌ها قطع درختان، خارزنی، بوته‌کشی و تغلیف غیرمجاز در مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات وحش.
۲	ماده (۱۱) بندهای ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شکار و صید در فصول و ساعات ممنوع، شکار غیرمجاز در قرق‌های اختصاصی، شکار و صید با وسایل و از طرق غیرمجاز، تخریب چشمه‌ها و آبشخور حیوانات در مناطق حفاظت شده.
۳	ماده (۱۲) و بندهای آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شکار و صید در مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات-وحش بدون تحصیل پروانه ویژه و رودخانه‌های حفاظت شده، از بین بردن رستنی‌ها و تغلیف و تخریب در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی و آلوده نمودن آب رودخانه‌ها، دریاچه‌ها و تالاب‌های حفاظت شده، چشمه‌ها و آبشخورها.
۴	ماده (۱۳) و بندهای آن و تبصره های (۱) و (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شکار جانوران وحشی کمیاب و در معرض خطر انقراض از قبیل جیبیر، گورخر، گوزن زردایرانی، یورپلنگ، تمساح (کروکودیل)، هوبره و میش مرغ، آلودگی آب دریای خزر و خلیج فارس و دریای عمان، مقدمات آتش سوزی در پارک‌های ملی و حفاظت شده، زنده‌گیری، شکار، خرید، فروش، حمل، نگهداری و صدور پرندگان شکاری از قبیل شاهین، بخری، بالابان و دلیجه.
۵	ماده (۲۵)	سازمان جنگلها و مراتع کشور	عدم واگذاری مناطق حفاظت شده یا پارک ملی.
۶	ماده (۲۶)	سازمان جنگل ها و مراتع کشور	واگذاری طرحهای بهره‌برداری در محدوده جنگلی.
۷	ماده (۳۰)	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	حفاظت از محیط‌وحش، کنترل مناطق تحت نظارت سازمان و تامین هزینه‌های مربوط.

قانون شکار و صید

(ش. ۷/۷۶۴۰ مورخ ۱۳/۱۰/۴۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۹)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	واگذاری امتیاز شکار و صید در محدوده جنگل و مرتع و آب و سبندگان و کوهستان و زمین‌های بایر با رعایت حفظ و تکثیر و بهره برداری از حیوانات قابل شکار پس از موافقت سازمانهای مذکور
۲	ماده (۲۶)	کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی و سازمانهای وابسته به دولت	اعمال نظر سازمان درخصوص طرح‌های مربوط به سدسازی، کانال‌سازی، تغییر و انحراف مسیر رودخانه-ها، ساختمان پلها، قطع جنگل، اجاره مراتع از لحاظ حفظ نسل جانوران وحشی
۳	ماده (۲۷)	وزارت آموزش و پرورش، کلیه دانشگاهها و موسسات آموزشی و فرهنگی و سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری با سازمان جهت تاسیس موزه های تاریخ طبیعی و حیوان شناسی و اجرای برنامه‌های آموزشی حمایت حیوانات
۴	ماده (۲۸)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری با سازمان در جهت منع و محدودیت ورود و خرید و فروش و استعمال هر گونه اسلحه و مهمات شکاری و سایر وسایل شکار و صید برای حفظ نسل جانوران وحشی
۵	ماده (۳۰)	وزارت دفاع و سازمان حفاظت محیط زیست	لغو پروانه حمل اسلحه که بر خلاف مقررات شکار عمل نمایند.
۶	ماده (۳۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت خرید و فروش، عرض و نگهداری و حمل و صور کلیه جانوران وحشی زنده و کشته
۷	ماده (۳۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	تحصیل پروانه از سازمان جهت تکثیر و پرورش جانوران وحشی و آبزیان
۸	بند (الف) ماده (۳۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	محل تاسیسات تکثیر و پرورش نباید مخل بهداشت و آسایش و ایمنی و یا خسارت به جنگلها و مراتع و آلوده شده آبهای عمومی و خطر بیماری داشته باشد.
۹	ماده (۳۶)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	رها نمون حیوانات و پرنندگان وحشی تکثیر شده بدون اجازه سازمان ممنوع است.

آیین نامه اجرایی قانون شکار و صید (۱۳۶۴/۱۰/۲۹ و ۱۳۷۴/۱/۳۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲۶) فصل پنجم	کلیه وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و سازمانهای وابسته به دولت	طرح‌های مربوط به سدسازی، کانال‌سازی، تغییر و انحراف مسیر رودخانه‌ها، ساختمان‌ها، پل‌ها، قطع جنگل، اجاره مراتع دولتی، دفع آفات .
۲	ماده (۲۷) فصل پنجم	وزارت آموزش و پرورش	تاسیس موزه‌های تاریخ طبیعی و حیوان شناسی
۳	ماده (۳۰) فصل پنجم	وزارت دفاع، سازمان حفاظت محیط زیست	لغو پروانه‌های حمل اسلحه

بند «ب» تبصره ۱۱ قانون بر نامه دوم توسعه

(ش ۲۰۵۴۲ مورخ ۷۴/۱/۲۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند الف ماده (۴۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	واریزی درآمد حاصل از دریافت بهای پروانه های شکار و صید به درآمد عمومی
۲	بند «ب» ماده (۴۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	اختصاص اعتبار جهت تکمیل و تجهیز و توسعه آزمایشگاهها و فعالیتهای مطالعاتی و پژوهشی
۳	بند «ج» ماده (۴۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	اختصاص اعتبار جهت تکمیل و تجهیز و توسعه نمایشگاهها و کارگاههای خشک کردن جانوران تاکسیدرمی
۴	بند «د» ماده (۴۵)	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حفاظت محیط زیست	درآمد ناشی از فروش تولیدات صرف کنترل آلودگیها، جبران ناشی از آلودگیها و ایجاد فضای سبز قرار خواهد گرفت

قانون اصلاح موادی از قانون شکار و صید

(ش ۱۱۰۷۴۲ مورخ ۷۵/۱۰/۱۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بعضی از مواد قانونی	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	بند ت ماده ۳، ماده ۷، ماده ۸، بندها و تبصره ذیل آن، ماده ۹، ماده ۱۰ و بندهای ذیل آن، ماده ۱۱ و بندهای ذیل آن، ماده ۱۲ و بندهای ذیل آن ماده ۱۳ و بندها و تبصره‌های ذیل آن، ماده ۱۴، ماده ۱۶، ماده ۲۸ و ماده ۳۰ به شرح قانون مذکور تغییر یافته است

تبصره ۵۴ قانون بودجه سال ۱۳۷۶

(ش ۵۴ مورخ ۷۶/۱۱/۲۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست	صدور دفترچه شناسایی ویژه شکارچیان جهت تعیین صلاحیت فنی و تنظیم سهمیه آنان

در خصوص بهای صدور پروانه شکار و صید وحوش

(ش ۳۱۲ مورخ ۷۶/۳/۳۱ شورای اقتصاد)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست	در خصوص بهای صدور پروانه شکار و صید وحوش برای اتباع بیگانه به ارز خارجی

آیین نامه اجرایی شکار ویژه (۸۱/۱/۳۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماد (۲) و تبصره آن	وزارت امور خارجه، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای دولتی	حفاظت و بهره برداری پایدار از حیات وحش و محیط زیست، سهمیه قابل شکار در یک فصل.
۲	ماده (۴)	وزارت امور خارجه، سازمان حفاظت محیط زیست	ضوابط مرتبط با شکار ویژه برای مقامات خارجی.
۳	ماده (۵) و تبصره آن	وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، استاندار استان	اولویت بندی پذیرش متقاضیان.
۴	ماده (۶)	وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	متوقف شدن برنامه شکار و خروج مقامات شکارچی و همراهان آنان از شکارگاه.

آیین نامه اجرایی ماده (۶۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت «تعرفه صدور دفترچه شناسایی ویژه شکارچیان»

(ش ۲۰۹۰۱ ت/۲۶۹۰۳ هـ مورخ ۸۱/۵/۱۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن آیین نامه	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	صدور دفترچه شناسایی ویژه شکارچی با سلاح ساچمه زنی به منظور برنامه ریزی در امر بهره برداری منطقی از شکارگاهها و تعیین صلاحیت فنی شکارچیان و تنظیم سهمیه که هر سه سال یکبار تمدید می گردد.

آیین نامه اجرایی شکار ویژه

(ش ۳۳۴۶/ت ۲۲۸۰۵-ه مورخ ۳۱/۱/۸۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	سازمان به عنوان مرجع ذیصلاح در امر حفاظت و بهره- برداری از حیات وحش، گونه های قابل شکار و شرایط اکولوژیک و تعداد مجاز و سهمیه قابل شکار در یک فصل پروان ویژه شکار صادر خواهد کرد.
۲	ماده (۳)	وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	درخواست شکار مقامات کشورهای خارجی بررسی و در صورت تشخیص سازمان بلامانع می باشد.
۳	ماده (۴)	وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اشناسازی و توجیه مقامات به منظور رعایت قوانین و مقررات محیط زیست و شکار ویژه
۴	ماده (۵)	وزارت امور خارجه، کشور و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کمیته هماهنگی جهت حفظ اعتبار و شئون دولت در مجامع بین المللی و انطباق برنامه شکار
۵	ماده (۶)	وزارت امور خارجه، کشور، اطلاعات و سازمان حفاظت محیط زیست	رعایت کامل قوانین و مقررات شکار یا ممنوعیت ها و محدودیتهای اعلام شده

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی ج.ا.ا.

(ش ۴۲۸۶ مورخ ۷۴/۷/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره ماده (۳)	شرکت شیلات، جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	وظایف و اختیارات شرکت شیلات در این مصوبه نافذ اختیارات سازمان نخواهد بود
۲	ماده (۲۳)	جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه آیین‌نامه اجرایی این مصوبه ظرف مدت سه ماه به پیشنهاد سازمانهای مذکور

آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی ج.ا.ا.

(ش ۱۲۳۴۰/ت ۱۷۹۲۵-هـ مورخ ۷۸/۳/۱۸ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۵)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	صدور پروانه صید ماهی در آبهای داخلی به استثنای آن دسته از منابع آبهای داخلی که از طریق شیلات آبی‌دار شده است توسط سازمان انجام می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی ج.ا.ا. ۷۸/۵/۵ با اصلاحات بعدی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴۲) و بندهای آن	سازمان شیلات، سازمان حفاظت محیط‌زیست و وزارت نیرو	اعلام ضوابط و معیارهای انجام مطالعات مرتبط با آبی‌دار کردن و پرورش انواع ایزبان درآبهای داخلی کشور، مدیریت درمحیطهای آبی شکار و صید، صدور پروانه صید ماهی درآبهای داخلی.
۲	ماده (۸۰) فصل هشتم و تبصره آن	سازمان شیلات، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	ممنوعیت آلودگی موثر یا انتشار بیماریهای مسری و تخلیه فاضلابهای صنعتی، شهری و کشاورزی بطور مستقیم به منابع آبی.

قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی ج.ا.ا.

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	نحوه تمدیدی و انتقال و میزان تعرف پروانه صید
۲	ماده ۲۳	وزارت جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	هماهنگی وزارت جهادکشاورزی با سازمان محیط‌زیست.

فهرست بخش سوم

منابع طبیعی و ذخائر جنگلی

- ۲۶ - قانون حفظ نباتات مصوب ۴۶/۲/۱۸
- ۲۷ - قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب ۴۶/۵/۳۰
- ۲۷ - قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام سال ۱۳۸۹
- ۲۷ - آیین نامه اجرایی ماده ۱ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور (ش ۴۴۸ مورخ ۷۲/۳/۱۸)
- ۲۸ - قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام سال ۱۳۸۹
- ۲۹ - آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع (ش ۲۰۱۴۴/ت/۲۰۱۴۴-۳۹۰۲۸ ک مورخ ۸۲/۲/۱۵)
- ۲۹ - راجع به برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور (حفظ و نگهداری و توسعه جنگل های شمال) (ش ۱۳۲۷۶/ت/۱۳۲۷۶-۲۶۲۳۹ ه مورخ ۸۲/۶۵/۲۴)
- ۲۹ - راجع به سیاستهای دولت در مورد صیانت از جنگلهای شمال کشور (ش ۲۰۱۴۷/ت/۲۰۱۴۷-۲۴۱۲۰ ه مورخ ۸۰/۵/۱)
- ۳۰ - آیین نامه اجرایی قانون ماده (۱) حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور (ش ۴۴۴۸/ت/۶۰ ه مورخ ۷۲/۳/۱۸ و اصلاحیه ش ۱۲۲۰۵/ت/۳۷۰ ه مورخ ۷۳/۱۰/۵)
- ۳۰ - آیین نامه اجرایی ماده ۱ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلهای کشور (حق الکشف مامورین) (مصوب ۷۱/۱۲/۱۶ و اصلاحیه ۷۳/۱۰/۴)
- ۳۰ - قانون و آیین نامه اجرایی حفظ کاربری زراعی و باغ ها
- ۳۱ - قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب (۸۱/۵/۶)
- ۳۰-۳۱ - اصلاحیه قانون و آیین نامه اجرایی حفظ کاربری زراعی و باغ ها (مصوب ۷۴/۳/۳۱ و اصلاحیه بعدی آن مصوب ۸۵/۸/۱)
- ۳۱-۳۲ - قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی (مصوب ۸۵/۱۱/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام)
- ۳۲ - آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری زراعی و باغ ها (مصوب ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ ه مورخ ۸۶/۴/۱۹)
- ۳۳ - دستورالعمل تعیین مصادیق وضوابط موضوع تبصره ۴ الحاقی به ماده ۱ و تبصره ۱ اصلاحی ماده ۲ قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها (موضوع ماده ۱۰ تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ ه مورخ ۸۶/۴/۱۹)
- ۳۳ - دستورالعمل نحوه و چگونگی دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده بررسی کارشناسی طرح درخواست در کمیسیون تبصره ۱ - ماده ۱ نگهداری سوابق و مصوبات و ابلاغ تصمیمات کمیسیون و کمیسیون تقویم (موضوع تبصره ۲ ماده ۳ مصوبه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ ه مورخ ۸۶/۴/۱۹)
- ۳۳ - اصلاحیه بند «ز» ماده (۱) تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ ه-۳۷۱۱۰/۴/۱۹ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری زراعی و باغها (ش ۱۵۶۹۸۵/ت/۳۸۷۹۷ ه مورخ ۸۶/۹/۲۷)
- ۳۳ - آیین نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۸۶/۳/۶
- ۳۴ - الحاق تبصره به بند «ز» ماده (۱) تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ ه-۳۷۱۱۰/۴/۱۹ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها

(ش ۱۴۵۷۹/ت ۳۹۱۱۶ هـ مورخ ۸۷/۵/۱۳)

- ۳۴ - آیین نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۸۶/۳/۶
- ۳۴ - قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۱ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجراء برنامه‌های عمومی و نظامی دولت مصوب ۵۸ (ش ۵۰۲۱۷ مورخ ۸۸/۳/۱۸)
- ۳۴ - آیین نامه اجرایی اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۵۹ شورای انقلاب (مصوب ۸۸/۵/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام)
- ۳۵ - الحاق ۳ ردیف به جدول پیوست مصوبه ش ۷۴۵۷۹/ت ۳۹۱۱۶ ک مورخ ۸۷/۵/۱۳ (ش ۴۳۹۳۴/۳۷۷۹۲ مورخ ۸۹/۲/۲۱)
- ۳۶ - **قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی مصوب ۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی**
- ۳۶ - راجع به برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه های مهم استان (ش ۴۱۱۹۳/ت ۲۴۸۹ هـ مورخ ۸۲/۴/۱۴)
- ۳۶ - راجع به ضوابط نظارت فنی بر بهره برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس (ش ۵۳۰۶۶/ت ۲۷۹۸۶ هـ مورخ ۸۲/۹/۲۳)
- ۳۶ - آیین نامه اجرایی قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی (ش ۸۲ مورخ ۶۳/۹/۵)
- ۳۶ - آیین نامه اجرایی تشکیل شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون (ش ۱۶۵۰۸/ت ۲۳۹۹۴ هـ مورخ ۸۱/۴/۲۴)
- ۳۶ - آیین نامه اجرایی بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیلها، مردابها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (ش ۳۶۰۴۶/ت ۲۳۶۸۷ هـ مورخ ۷۹/۸/۱۶)
- ۳۷ - بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیلها، مردابها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (ش ۵۸۹۷۷/ت ۲۹۱۰۱ هـ مورخ ۸۲/۱۲/۱۸)
- ۳۷ - جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه‌های مهم استان (ش ۴۱۱۹۳/ت ۲۴۴۸۹ هـ مورخ ۸۲/۸/۱۴)
- ۳۸ - **قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹**

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون حفظ نباتات مصوب ۴۶/۲/۱۸

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶) و تبصره ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اعلام عملیات مبارزه به منظور جلوگیری از اشاعه آفات و نوع و ترکیب سموم و نحوه مبارزه
۲	ماده (۷)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اقدام به مبارزه سازمان در صورت نبود وسائل و امکانات لازم.
۳	ماده (۸)	کلیه سازمانهای خصوصی و دولتی و موسسات وابسته به دولت	تکلیف در مورد مبارزه با آفات و بیماریهای نباتی.
۴	ماده (۹)	وزارت جهاد کشاورزی	ممنوعیت و محدودیت به منظور جلوگیری از اشاعه آفات و بیماریهای نباتی
۵	ماده (۱۶)	وزارت جهاد کشاورزی	اطلاع رسانی در خصوص فهرست آفات و بیماریهای عمومی و قرنطینه‌های
۶	ماده (۱۹)	وزارت دارایی	تکلیف در مورد پرداخت اعتیادات سازمان در ابتدای هر فصل
۷	ماده (۲۲)	وزارت جهاد کشاورزی	پرداخت کمک هزینه صحرایی
۸	ماده (۲۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	رسیدگی به شکایات در خصوص دفع آفات خارج از نوبت
۹	ماده (۲۴)	وزارت جهاد کشاورزی	تصویب آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب ۴۶/۵/۳۰

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۴) ماده (۳۱) فصل پنجم*	سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور	عدم واگذاری اراضی جنگلی جلگه‌ای و مراتع و بیشه‌های طبیعی.

آیین‌نامه اجرایی ماده ۱ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور

(ش ۴۴۴۸ مورخ ۷۲/۳/۱۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	نیروهای انتظامی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگلها و مراتع	همکاری جهت حفظ ذخایر منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور

قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی

مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام سال ۱۳۸۹

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳۳)	وزارت جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی	تشکیل هیات سه نفره با حکم وزیر جهاد کشاورزی به منظور نظارت بر طرحهای کشاورزی و دامپروری ماده (۳۱) و اراضی واگذاری مواد (۳۱) و (۳۲)**

آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع

(ش ۲۰۱۴۴/ت ۳۹۰۲۸ ک مورخ ۸۲/۲/۱۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۴) ماده (۴) فصل دوم	وزارت جهاد کشاورزی، ادارات کل منابع طبیعی	اختیارات هیئت نظارت نافی نظارت عمومی سازمانهای مذکور نمی- باشد.
۲	تبصره بند (ج) ماده (۷) فصل دوم	سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور، وزارت جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، ثبت و اسناد و املاک	اقدام به اصلاح اسناد صادر شده و در صورت انتقال زمین نسبت به صدور دفترچه مالکیت به نام دولت ظرف یک ماه
۳	ماده (۱۱)	وزارت جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی	تهیه و ابلاغ شیوه‌نامه نسبت به واگذاریهای خارج یا داخل محدوده، نحوه تعیین تکلیف واگذاریها یا فسخ و استرداد زمین توسط سازمانهای مذکور
۴	تبصره بند (الف) ماده (۱۳)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	رسیدگی ویژه درخصوص ابطال اسناد صادره و استرداد زمین کلیه واگذاریها در محدوده مناطق چهارگانه سازمان
۵	ماده (۱۴) و تبصره های ذیل آن	سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور، وزارت جهاد کشاورزی	تعیین تکلیف اراضی واگذار شده، اعلام کتبی قبل از اعلام ختم دادرسی به دلیل تعاقب ایادی موضوع درخواست و محاسبه ارزش زمین به قیمت روز
۶	بند (الف) و بند (ب) ماده	سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور،	اقدام در مورد اراضی واگذار شده به تعاونی‌های مسکن و عدم

		(۱۵)	وزارت جهادکشاورزی و کلیه وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی	رسیدگی مجدد به واگذاریهای صورت گرفته به دولت
۷	ماده (۱۷)	وزارت جهادکشاورزی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور	پیش بینی اعتبارات مورد نیاز در بودجه سالانه	
۸	ماده (۱۸)	وزارت جهادکشاورزی	ایجاد بانک اطلاعات و تهیه نرم افزار	
۹	ماده (۱۹)	وزارت جهادکشاورزی	تنظیم و ابلاغ دستورالعملهای مربوط	
۱۰	ماده (۲۰)	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاههای اجرایی و نیروی انتظامی	همکاری نیروی انتظامی برای اعزام نیرو جهت همراهی عوامل نظارتی در بازدید اراضی واگذار شده	

*اصلاحیه ماده (۳۱)تبدیل اراضی جنگلی حوزه آستارا و گیلداغی به مزرعه و باغ و مراتع (مصوب ۵۴/۳/۱۴)

**واگذاری اراضی متناسب با طرح مصوبه از اراضی ملیو اراضی مورد احتیاج وزارتخانه ها و سازمانها و شرکتهای دولتی و.... (مصوب ۵۹/۲/۳۱)

راجع به برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور (حفظ و نگهداری و توسعه جنگل های شمال)

(ش ۱۳۲۷۶/ت ۲۶۲۳۹هـ مورخ ۸۲/۶۵/۲۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	ارایه پیشنهادها به منظور اصلاح قوانین و مقررات حفاظت و بهره- برداری از جنگل های شمال کشور
۲	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی، وزارت کشور و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور	افزایش امکان استفاده از تجهیزات حفاظتی و روش های نوین حفاظت از جنگل ها
۳	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور،	کاهش و توقف عوامل مهم تخریب مانده خروج دام و جنگل نشینان و حذف فعالیتهای عمرانی ناسازگار و مخرب جنگل
۴	ماده (۹)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور	صدور هر گونه مجوز احداث کارگاههای صنایع چوب و سلولزی در چارچوب مقررات
۵	ماده (۱۱)	سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور	پیش بینی امکانات لازم به منظور تجهیز، تکمیل و توسعه با هدف حفاظت از ذخایر ژنتیکی گونه های گیاهی و جانوری
۶	ماده (۱۴)	سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و دستگاههای اجرایی و تحقیقاتی ذیربط	اقدام به تهیه طرح تفصیلی آمایشی حوزه های آبریز شمال کشور در مدت سه سال

راجع به سیاستهای دولت در مورد صیانت از جنگلهای شمال کشور

(ش ۲۰۱۴۷/ت ۲۴۱۲۰هـ مورخ ۸۰/۵/۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	تهیه برنامه جامع حفظ و نگهداری و توسعه جنگلهای شمال کشور
۲	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	بازنگری در خصوص هرگونه بهره‌برداری غیر استاندارد که به تخریب منابع جنگلی منجر گردد.
۳	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	توقف و ممنوعیت کلیه مجوزهایی که به کاهش مساحت جنگل‌ها منجر می‌شود
۴	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	توقف هرگونه بهره‌برداری مجاز که به جنگل و منابع آن آسیب وارد کند
۵	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	بهره‌برداری با هدف حفاظت کامل از جنگل از شمول این سیاستها مستثنا می‌شود
۶	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	خسارات وارده به صنایع جنبی و تجارت مربوط به چوب از سوی دولت جبران گردد
۷	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تولید چوب صنعتی به منظور تامین چوب و همچنین ایجاد اشتغال در پیشنهاد سازمان منظور شود.
۸	ماده (۸)	سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	تامین اعتبار برای توسعه جنگلهای مصنوعی

آیین نامه اجرایی قانون ماده (۱) حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور

(ش ۴۴۴۸/ت ۶۰هـ مورخ ۷۲/۳/۱۸ و اصلاحیه ش ۱۲۲۰۵/ت ۳۷۰هـ مورخ ۷۳/۱۰/۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگلها و مراتع	به محض اطلاع از قطع غیرمجاز ذخایر جنگلی و وقوع جرم نسبت به جلوگیری از فرار متهم و امحاء آثار جرم اقدام مراتب صورت مجلس و متخلف به مراجع قضایی معرفی شود

آیین نامه اجرایی ماده ۱ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلهای کشور

(حق الکشف مامورین) (مصوب ۷۱/۱۲/۱۶ و اصلاحیه ۷۳/۱۰/۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	نیروی انتظامی ، سازمان حفاظت محیط زیست ، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان جنگلها و مراتع کشور	جلوگیری از قطع غیرمجاز ذخایر جنگلی
۲	تبصره (۱) ماده (۳۹)	وزارت جهادکشاورزی ، سازمان جنگلها و مراتع کشور	محفوظ ماندن نام و مشخصات مخیر
۳	ماده (۴)	سازمان برنامه و بودجه ، وزارت جهادکشاورزی	تامین اعتبار بودجه این قانون

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون حفظ و کاربری اراضی زراعی و باغها

(ش ۴۶۰۵ مورخ ۷۴/۴/۱۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره ۱ ماده ۱	وزارت جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و استانداری	هر گونه تغییر اراضی زراعی و باغها به عهده کمیسیون مرکب از سازمانهای مذکور می باشد

قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی

و حقوقی مصوب ۸۱/۵/۶

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۸)	کلیه سازمانها، موسسات و شرکتهای دولتی	واگذاری خدمات آب و برق و گاز و... در قبال ارائه پروانه معتبر ساختمانی
۲	ماده (۹)	وزارت فرهنگ و ارشاد، وزارت راه و شهرسازی	درج آگهی تبلیغاتی در ارتباط با تفکیک و فروش اراضی در قبال ارائه مدارک بالامانع بودن تفکیک
۳	ماده (۱۱)	وزارت راه و شهرسازی، کشور، وزارت رفاه کار و امور اجتماعی	تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه

اصلاحیه قانون و آیین نامه اجرایی حفظ کاربری زراعی و باغ ها

(مصوب ۷۴/۳/۳۱ و اصلاحیه بعدی آن مصوب ۸۵/۸/۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۷) ماده (۱)	وزارت جهاد کشاورزی - وزارت راه و شهرسازی - وزارت کشور - سازمان حفاظت محیط زیست	مجوز تغییر کاربری صادر شده با تشخیص و پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی.
۲	ماده (۱۴)	وزارت جهاد کشاورزی - وزارت راه و شهرسازی - وزارت کشور - سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه آیین نامه های اجرایی این قانون.
۳	تبصره (۱) ماده (۱) اصلاحی	وزارت راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، جهادکشاورزی	تشکیل کمیسیون تشخیص موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها، استعلام ظرف دو ماه و وظیفه دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده، بررسی کارشناسی اولیه و...
۴	تبصره (۲) ماده (۱) اصلاحی	وزارت جهادکشاورزی	استعلام مراجع قضایی و اداری در خصوص قانون مذکور از سازمان مذکور
۵	تبصره (۳) ماده (۱) اصلاحی	وزارت جهادکشاورزی، ادارات ثبت اسناد و املاک	استعلام از وزارت مذکور بابت تفکیک و افراز و تقسیم اراضی زراعی و باغها در خارج از محدوده قانونی شهرها
۶	تبصره (۴) الحاقی	وزارت جهادکشاورزی	احداث گلخانه ها، دامداریها، مرغداریها، پرورش ماهی و تولیدات کشاورزی، صنایع تکمیلی و غذایی از شمول این ماده مستثنی می باشند.
۷	تبصره (۵) الحاقی	وزارت جهادکشاورزی	روستاهای دارای طرح هادی در این قانون مستثنی هستند
۸	تبصره (۶) الحاقی	وزارت جهادکشاورزی	تشکیل دبیرخانه مرکزی در وزارت مذکور موضوع تبصره (۱) این ماده
۹	تبصره (۷) الحاقی	وزارت جهادکشاورزی، راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست	تجدید نظر در مورد تصمیمات با کمیسیون متشکل از نمایندگان دستگاههای مذکور
۱۰	ماده (۲) اصلاحی	وزارت جهادکشاورزی	واریز ۸۰٪ قیمت روز اراضی و باغ هاپس از تغییر کاربری به خزانه داری کل کشور
۱۱	تبصره (۱) اصلاحی ماده (۳)	وزارت جهادکشاورزی	عدم پرداخت عوارض تغییر کاربری برای سکونت و احداث

دامداریها و مرغداریها و...			
عدم پرداخت عوارض طرح های تکلیک دارایی های سرمایه ای	وزارت جهادکشاورزی	تبصره (۲) اصلاحی ماده (۲)	۱۲
تقویم و ارزیابی اراضی و باغ ها توسط کمیسیون سه نفر دستگاہهای مذکور در هر شهرستان	وزارت جهادکشاورزی، استانداری و وزارت امور دارایی	تبصره (۳) الحاقی	۱۳
محکومیت کلیه مالکان و متصرفان اراضی زراعی و باغها و کلیه سازمانها و موسسات و شرکتهای دولتی و شررداریها و نهادهای عمومی و... موضوع این قانون	وزارت جهادکشاورزی کلیه دستگاہهای اجرایی	ماده (۳) اصلاحی و تبصره ذیل آن	۱۴
تخطی از قانون توسط هریک از کارکنان دولت و شهرداریها و نهادهای ضمن ابطال مجوز صادره محکوم به جزای نقدی خواهند شد.	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای اجرایی	تبصره (۲) اصلاحی	۱۵
منظور نمودن اعتباری معادل ۸۰٪ در بودجه سالیانه وزارت- جهادکشاورزی به منظور تسطیح اراضی، احداث کانال، آبیاری، زهکشی، سدها و بندهای خاکی و...	وزارت جهادکشاورزی، وزارت راه و شهرسازی	ماده (۴) اصلاحی	۱۶
تشخیص ضرورت اخذ مجوز، ضوابط طرحهای کالبدی، مطالبه مصوبه ستاد فرماندهی نیروی مسلح، ضوابط حفظ محیط زیست و استانداردها، اصول و ضوابط	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای اجرایی	ماده (۷) الحاقی	۱۷
صدور هر گونه مجوز یا پروانه ساخت و تامین و واگذاری خدمات اب، برق و تلفن و... پس از تایید کمیسیون تبصره (۱) ماده (۱)	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای اجرایی، راه و شهرسازی، استانداریها، شهرداریها	ماده (۸) الحاقی	۱۸
در اختیار قرار دادن تسهیلات و خدمات شهری مطابق تعرفه فضای سبز شهرداریها	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای اجرایی	ماده (۹) الحاقی	۱۹
هرگونه اقدام تغییر کاربریبه طور غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون جرم محسوب می شود.	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای اجرایی	ماده (۱۰) الحاقی	۲۰
اقدام نسبت به طرح وضع مجوز ظرف مدت نه ماه	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارت جهادکشاورزی	ماده (۱۱) الحاقی	۲۱
ایجاد هرگونه مستحذات موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۷۹ فقط با رعایت تبصره (۱) ماده (۱) وزارت مذکور مسوول اجرای این قانون می باشد.	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارت جهادکشاورزی	ماده (۱۲) الحاقی	۲۲
	وزارت جهادکشاورزی	ماده (۳) اصلاحی	۲۳
لغو کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون	وزارت جهادکشاورزی، وزارت راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست	ماده (۱۴) الحاقی	۲۴

*مصوبه ۶۵۹۵ مورخ ۷۹/۲/۲۱ (ق.ش ۳۷۸۶ مورخ ۷۹/۲/۲۴) (ایجاد هرگونه ساختمان، دیوارکشی و تاسیسات به شعاع ۱۰۰ متر از انتهای حریم راهها و حریم راه آهن)

قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی

(مصوب ۸۵/۱۱/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاہ اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت جهادکشاورزی	تعیین و ارائه حدنصاب فنی، اقتصادی اراضی کشاورزی براساس شرایط اقلیمی، الگوی کشت، ضوابط مکانیزاسیون و کمیت و کیفیت منابع اب و خاک ظرف شش ماه
۲	تبصره ماده (۱)	وزارت جهادکشاورزی	تغییر حد نصابها در صورت تغییر شرایط و ضوابط مذکور
۳	ماده (۲)	وزارت جهادکشاورزی	تفکیک و افراز اراضی به قطعات کمتر از نصاب ممنوع است
۴	ماده (۳)	وزارت جهادکشاورزی، کلیه دستگاہهای ذیربط	تشویق مالکین اراضی کمتر از حدنصاب به تجمیع و یکپارچه سازی آن اراضی
۵	ماده (۴)	سازمان ثبت اسناد و املاک	صدور سند مالکیت بدون اخذ وجه در اثر عمل به تجمیع قطعات مجاور به صورت واحد
۶	ماده (۵)	سازمان ثبت اسناد و املاک، وزارت	صدور سند مالکیت به اراضی خرد مالکین که به صورت پراکنده

		جهاد کشاورزی	مورد بهره برداری قرار می‌گیرد
۷	ماده (۶)	جهاد کشاورزی، سازمان ثبت اسناد و املاک	تهیه و اجرای آیین‌نامه قانون مذکور ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب

آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری زراعی و باغ‌ها

(مصوب ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ مورخ ۱۹/۴/۸۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۵)	وزارت جهاد کشاورزی	اتخاذ تصمیم در خصوص عدم رعایت مقررات تغییر کاربری، توسط کمیسیون ظرف دو ماه
۲	تبصره ماده (۵)	وزارت کشور، راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست	معرفی عضویت معاونین دستگاهی مذکور در کمیسیون
۳	ماده (۶)	وزارت جهاد کشاورزی	تهیه و تصویب و ابلاغ ضوابط تشخیص اراضی زراعی و باغها ظرف دو ماه
۴	ماده (۷)	استانداری، وزارت دارایی، جهاد کشاورزی	معرفی نمایندگان دستگاهها برای عضویت در کمیسیون تقویم
۵	ماده (۸)	وزارت کشور، دارایی، راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی	ابلاغ دستورالعمل مشترک دستگاههای مذکوره استانها
۶	ماده (۹)	ادارت ثبت اسناد و املاک، وزارت جهاد کشاورزی	استعلام و تفکیک، افراز و تقسیم اراضی پس از تایید وزارت مذکور
۷	تبصره ماده (۹)	ادارت ثبت اسناد و املاک، وزارت جهاد کشاورزی	اعلام ضوابط و حدنصابهای تفکیک، افراز و تقسیم اراضی
۸	ماده (۱۰)	وزارت مسکن، صنعت، معدن و تجارت، میراث فرهنگی، و سازمان حفاظت محیط زیست، جهاد کشاورزی	ابلاغ مصادیق و ضوابط موضوع تبصره (۴) ماده (۱) و تبصره (۱) ماده (۲۹) قانونی ظرف سه ماه
۹	ماده (۱۱)	وزارت جهاد کشاورزی	تهیه و ابلاغ مصادیق اقداماتی که جرم محسوب می‌شود
۱۰	ماده (۱۲)	وزارت جهاد کشاورزی	توقف و و جلوگیری از هرگونه عملیات تغییر کاربری
۱۱	تبصره (۱) ماده (۱۲)	وزارت جهاد کشاورزی، نیروی انتظامی	اخطار و اعلام مکتوب به مالک و قائم مقام قانونی در خصوص توقف عملیات اجرایی غیر مجاز
۱۲	تبصره (۲) ماده (۱۲)	وزارت جهاد کشاورزی	معرفی مجرم و مجرمین در اسرع وقت به مراجع قضایی
۱۳	ماده (۱۳)	وزارت جهاد کشاورزی	اقدام به قلع و قمع بنا و مستحذات، و برگرداندن زمین به حالت اولیه ضمن تنظیم صورتجلسه
۱۴	ماده (۱۴)	وزارت جهاد کشاورزی	اخذ مجوز از کمیسیون جهت بهینه کردن تولیدان بخش کشاورزی
۱۵	ماده (۱۵)	وزارت کشور، راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، ثبت اسناد و املاک، نیروی انتظامی، جهاد کشاورزی و سایر مراجع ذیربط	همکاری لازم در جهت اجرای قانون
۱۶	ماده (۱۶)	وزارت جهاد کشاورزی	نحوه و چگونگی پرداخت حق جلسه و حق الزحمه اعضای کمیسیون‌ها
۱۷	ماده (۱۷)	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، وزارت جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی	اختصاص ردیفهای اعتباری مستقل برای دستگاههای مذکور
۱۸	ماده (۱۸)	وزارت جهاد کشاورزی و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	لغو و جایگزینی این قانون به جای تصویب‌نامه‌های ۱۳۱۰۵/ت/۱۵۳۹ هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱ و ۷۴/۱۱/۱ و ش. ۱۶۵۸۴/ت/۱۲۸۶۳۷/۲۰ مورخ ۷۵/۱۲/۲۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن

دستورالعمل تعیین مصادیق و ضوابط موضوع تبصره ۴ الحاقی به ماده ۱۰ و تبصره ۱ اصلاحی ماده ۲ قانون حفظ و کاربری

اراضی زراعی و باغها (موضوع ماده ۱۰ تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ مورخ ۱۹/۴/۸۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن دستورالعمل	وزارت راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، سازمان حفاظت محیط زیست	ابلاغ مصوبه مذکور به دستگاههای مذکور جهت اجرا
۲	بند (و) ماده (۳)	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت جهادکشاورزی	ابلاغ تبصره ۱ اصلاحی ماده ۲ قانون شامل صنایع تبدیلی موضوع تبصره به سازمان مذکور

دستورالعمل نحوه و چگونگی دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده بررسی کارشناسی طرح درخواست در کمیسیون

تبصره ۱ ماده ۱ نگهداری سوابق و مصوبات و ابلاغ تصمیمات کمیسیون و کمیسیون تقویم (موضوع تبصره ۲ ماده ۳ مصوبه-

ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ مورخ ۱۹/۴/۸۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، جهاد کشاورزی	درخواست تغییر کاربری اساس فرم ابلاغی به دبیرخانه کمیسیون تبصره ۱ ماده ۱ در سازمان مذکور
۲	ماده (۲)	وزارت جهادکشاورزی	ارسال درخواست تغییر کاربری جهت انجام بررسی های اولیه مانند مطابقت مدارک و نقشه و... توسط سازمان مذکور به کمیسیون
۳	تبصره ماده (۲) و بندهای ذیل آن	وزارت جهادکشاورزی	ارسال نظریه غیر زراعی و باغی بودن و نبودن مورد تایید سازمان مذکور به کمیسیون
۴	ماده (۳)	وزارت جهادکشاورزی	اعلام اخطاریه در صورت نقص و عدم تکمیل مدارک مورد لزوم کمیسیون به متقاضی ظرف مدت یکماه
۵	ماده (۵)	وزارت جهادکشاورزی	ارسال دعوتنامه جهت تشکیل کمیسیون توسط سازمان مذکور
۶	بند (د) دستورالعمل	وزارت جهادکشاورزی	تهیه مکانی مناسب جهت استقرار دبیرخانه کمیسیون

اصلاحیه بند «ز» ماده (۱) تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ - ۱۹/۴/۸۶ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ و کاربری

اراضی زراعی و باغها (ش ۱۵۶۹۸۵/ت/۳۸۷۹۷ هـ مورخ ۲۷/۹/۸۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (ز) ماده (۱)	وزارت راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، میراث فرهنگی و گردشگری	طرحهای گردشگری و مجتمع های خدماتی بین راهی و طرحهای مورد نیاز مردم موضوع ماده (۳)

الحاق تبصره به بند «ز» ماده (۱) تصویب نامه ش ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ - ۱۹/۴/۸۶ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ و

کاربری اراضی زراعی و باغها (ش ۱۴۵۷۹/ت/۳۹۱۱۶ هـ مورخ ۱۳/۵/۸۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره الحاقی بند (ز) ماده (۱)	وزارت راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، میراث فرهنگی و گردشگری و جهادکشاورزی	ارایه پیشنهاد اصلاح یا تکمیل مصادیق مزبور در مقطع زمانی یکساله به هیات دولت بر حسب اولویت: ۱- اخذ موافقت اصولی ۲- اخذ مجوز ضرورت تغییر کاربری ۳- تغییر کاربری در کارگروه معماری و شهرسازی ۴- اخذ پروانه ساختمان از شهرداری

آیین نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و

سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۸۶/۳/۶

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۸)	کلیه دستگاههای اجرایی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	درج شماره، تاریخ و متن پاسخ استعلام دریافتی از مراجع قانونی در توافق نامه ها، صورتجلسات؛ ابلاغیه ها و سایر مدارک مربوط به واگذاری زمین
۲	ماده (۱۱)	سازمان مسکن و شهرسازی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	در صورت فقدان طرح های تفصیلی و وقوع تقریبی زمین براساس مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری عمل خواهد شد
۳	مادده (۱۳)	سازمان مسکن و شهرسازی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	استعلام های دریافت شده از ادارات ثبت اسناد و املاک تنها در مورد نقشه های تفکیک اراضی واقع در خارج از حریم شهرها
۴	ماده (۱۸)	وزارت فرهنگ و ارشاد، وزارت راه و شهرسازی	درج شماره، تاریخ و نام صدر کننده مجوز در آگهی های تفکیک و فروش اراضی موضوع این قانون الزامی است
۵	ماده (۱۹)	سازمان ثبت اسناد و املاک، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت تعاون	عدم تنظیم مباحثه نامه و نظایر آنها برای زمین های فاقد نقشه- های تفکیک مصوب
۶	تبصره ماده (۱۹)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت تعاون	برخورد لازم با متخلفان برابر انون نظام صنفی در خصوص مشاهده تخلف از قانون و این آیین نامه

قانون الحاق یک تبصره به ماده الایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجراء برنامه های عمومی و نظامی

دولت مصوب ۵۸ (ش ۵۰۲۱۷ مورخ ۸۸/۳/۱۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره ماده واحده	وزارت صنعت، معدن و تجارت، دادگستری و راه و شهرسازی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	استرداد املاک به حکم قانون به مالک و در صورت ایجاد مستحقات در اراضی با تامین اعتبار تملک این قبیل املاک در صورت قلع و قمع به حکم دادگاه پرداخت و تودیع قیمت روز املاک

آیین نامه اجرایی اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۵۹ شورای انقلاب

(مصوب ۸۸/۵/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت کشور، راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری	بررسی هرنوع تغییر وضعیت و تعداد درختان املاک و اراضی قبل از صدور پروانه ساختمانی
۲	ماده (۱۳)	وزارت راه و شهرسازی و شهرداریها	پیش بینی باغات در کاربری فضای سبز در مطالعات طرح جامع شهرها

آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی

(مصوب ۸۵) (ش ۱۴۰۷۲۳ / ت ۴۰۷۸۰ ک مورخ ۸۸/۷/۱۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	سازمان ثبت اسناد و املاک، وزارت جهاد کشاورزی	تفکیک، افراز و خرد شدن اراضی کشاورزی به قطعات کمتر از حد نصاب موضوع بند (ج) ماده (۱) ممنوع است*
۲	ماده (۳)	وزارت جهاد کشاورزی	تامین اعتبار مورد نیاز به مالکین اراضی کشاورزی که به صورت یکپارچه درآمد
۳	ماده (۴)	وزارت نیرو، جهاد کشاورزی	تامین اعتبار مورد نیاز به مالکین اراضی آبی که اقدام به یکپارچه سازی نموده اند

پرداخت تمامی حق بیمه به بیمه‌گذاران تجمیع و یکپارچه سازی اراضی کشاورزی کوچک و پراکنده	وزارت جهادکشاورزی	ماده (۵)	۴
ارائه مدارک مثبت به همراه درخواست به مدیریت دستگاه جهت تجمیع و یکپارچه سازی اراضی	وزارت جهادکشاورزی	ماده (۶)	۵
پیش بین اعتبارات لازم در بودجه سنواتی، پرداخت تسهیلات قرض الحسنه، ایجاد بانک اطلاعاتی برای تهیه شناسنامه و ثبت و ضبط آمار	وزارت جهادکشاورزی	تبصره‌های ذیل ماده (۷)	۶
قدرالسهم مشاع مالکین در اسناد مشاعی به عنوان وثیقه	وزارت جهادکشاورزی، بانکها و موسسات اعتباری	ماده (۸)	۷
فراهم نمودن زمینه اجرای صحیح و مطلوب قانون و این آیین-نامه از طریق رسانه‌های عمومی	سازمان ثبت اسناد و املاک، وزارت جهادکشاورزی	ماده (۹)	۸
تهیه و ابلاغ این آیین نامه توسط سازمانهای مذکور	سازمان ثبت اسناد و املاک، وزارت جهادکشاورزی	ماده (۱۰)	۹

*بند (ج) ماده (۱): حدنصاب فنی و اقتصادی بخشی از اراضی که طی یکسال درآمدناشی از تولیدات آن ضمن تامین هزینه‌های تولید و سرمایه‌گذاری هزینه‌های یک خانوار را در حد متعارف تامین نماید.

الحاق ۳ ردیف به جدول پیوست مصوبه ش ۷۴۵۷۹/ت ۳۹۱۱۶ مورخ ۱۳/۵/۸۷

(ش ۳۷۷۹۲/۴۳۹۳۴ مورخ ۸۹/۲/۲۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	وزارت راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، میراث فرهنگی و گردشگری و جهادکشاورزی	۱- مراکز تحقیقاتی و پژوهشی ۲- صنوف مزاحم داخل شهری ۳- محل عرضه تولیدات روستایی و کشاورزی*

* بنا به پیشنهاد ش ۳۱۸۸۳/۳۰ مورخ ۸۸/۹/۱۸ و ماده (۱۴) قانون و مصوبه ش ۱۶۴۰۸۲/ت ۳۷۳ هجری مورخ ۸۶/۱۰/۱۰

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی مصوب ۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت نیرو، وزارت کشور، خارجه، دفاع، مرزبانی	حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی
۲	ماده (۲)	معاونت نظارت راهبردی رییس جمهور، وزارت نیرو	تعیین خطمشی کلی و اولویت های رودخانه های مرزی
۳	ماده (۴)	وزارت جهاد کشاورزی	مسول حفظ و ایجاد پوشش نباتی و غرس اشجار در حوزه آبخیز رودخانه های مرزی
۴	ماده (۵)	وزارت خارجه	مسئولیت تطابق و هماهنگی ماده ۲ با معاهدات، موافقتنامه ها، پروتکل ها
۵	ماده (۶)	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	تهیه نقشه ها و عکسهای هوایی رودخانه های مرزی
۶	ماده (۷)	معاونت نظارت راهبردی رییس جمهور	پیش بینی اعتبارات لازم برای اجرای قانون حفظ و تثبیت رودخانه های مرزی
۷	ماده (۹)	وزارت نیرو، کلیه وزارتخانه ها و دستگاههای اجرایی	تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی قانون حفظ و تثبیت رودخانه های مرزی

راجع به برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه های مهم استان

(ش ۴۱۱۹۳/ت ۲۴۸۹هـ مورخ ۸۲/۴/۱۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور، صنعت، معدن و تجارت آب منطقه ای، جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی	سازمان موظف است با همکاری سازمانهای مذکور برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه های مهم استان را تا مرداد ۸۳ تهیه و به اجرا درآورد.

راجع به ضوابط نظارت فنی بر بهره برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس

(ش ۵۳۰۶۶/ت ۲۷۹۸۶هـ مورخ ۸۲/۹/۲۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت نیرو	شناسایی محدوده های مجاز جهت برداشت مصالح رودخانه ای
۲	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت نیرو	صدور اجازه بهره برداری یا واگذاری بهره برداری از شن، ماسه و خاک رس در محدوده های مذکور
۳	ماده (۸)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نیرو و کشور	کارگروه متشکل از معاونان سازمانهای مذکور جهت تعیین میران برداشت شن، ماسه و خاک رس

آیین نامه اجرایی قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی

(ش ۸۲ مورخ ۶۳/۹/۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۴) ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	صرفه جویی تا سقف ۷۰٪ بابت وصول ضرر و زیان به مأمورانی که از بروز تخلفات و جرایم جلوگیری نموده اند پرداخت خواهد شد.

آیین نامه اجرایی تشکیل شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون

(ش ۱۶۵۰۸/ت ۲۳۹۹۴هـ مورخ ۸۱/۴/۲۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی ذی ربط و سازمان حفاظت محیط زیست	نظارت عالیه بر ارزیابی زیست محیطی طرح های توسعه ای در حوزه کارون و اعمال ضوابط

آیین نامه اجرایی بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیله‌ها، مردابها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی

(ش ۳۶۰۴۶/ت ۲۳۶۸۷ هـ مورخ ۱۶/۸/۷۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت نیرو، کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیله‌ها، مردابها و برکه‌های طبیعی
۲	ماده (۷)	وزارت نیرو، کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	کشت موقت در آن قسمت از بستر رودخانه، نهر و مسیل که برای بهره برداری از آب مزاحمتی ایجاد ننماید بلامانع است.
۳	ماده (۸)	وزارت نیرو، کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	بستر مرده برای اجرای طرح‌های آب و برق در اختیار دولت می‌باشد
۴	ماده (۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اخذ هزینه کارشناسی تعیین حد بستر و حریم
۵	ماده (۱۱)	وزارت نیرو، شهرداری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، شرکت آب منطقه‌ای	تشخیص متروک بودن مسیله‌ها در خارج محدوده قانونی شهرها با شرکت آب منطقه‌ای است.
۶	ماده (۱۲)	کلیه دستگاههای ذیربط، وزات نیرو	عبور لوله نفت، گاز و... از بستر و حریم رودخانه‌ها، مسیله‌ها و... با موافقت وزارت نیرو بلامانع است.
۷	ماده (۱۳)	کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکتهای دولتی، وزارت نیرو	استعلام جهت صدور پروانه لازم بستر و حریم رودخانه‌ها

بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیله‌ها، مردابها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی

(ش ۵۸۹۷۷/ت ۲۹۱۰۱ هـ مورخ ۱۸/۱۲/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	جایگزین بند(خ) ماده (۱)	وزارت نیرو، کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	ان قسمت از اراضی اطراف رودخانه، مسیل، نهر، مرداب که بلافاصله پس از بستر قرار دارد به عنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و حفاظت کمی و کیفی آنها لازم است و حریم انهار طبیعی برای عملیات لایروبی و بهره‌برداری توسط وزارت نیرو و شرکت آب منطقه‌ای تعیین و حریم کیفی برای رودخانه‌ها، انهار طبیعی و برکه‌های تامین کننده آب شرب توسط شرکت آب منطقه‌ای و تشخیص موارد کمال انتفاع و عدم تضرر در حریم با سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.
۲	الحاق تبصره به ماده (۲)	وزارت نیرو، کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	کسب نظریه شرکت آب منطقه‌ای در رابطه با کمال انتفاع و عدم ضرر قبل از تعیین کاربری و یا صدور هرگونه مجوز

جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه‌های مهم استان

(ش ۴۱۱۹۳/ت ۲۴۴۸۹ هـ مورخ ۱۴/۸/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست، نیرو، جهادکشاورزی، صنعت معدن و تجارت، راه و شهرسازی و کشور	تهیه برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه‌های مهم استان تا مرداد ۸۳ با همکاری سازمانهای مذکور

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	تبصره ۱ جزء (د) ماده ۲	وزارت جهاد کشاورزی و منابع طبیعی	علامت گذاری حریم اراضی مستحدث دریای خزر .

فهرست بخش چهارم

آلودگی هوا، صدا و آب

- ۳۹ - قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (ش ۱۹۹۷ مورخ ۷۴/۲/۲۷ و اصلاحیه ش ۱۶۴۰ ت/۲۵۵۵۷ هـ مورخ ۸۳/۲/۱۹)
- ۴۱ - آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (ش ۵۵۴۸۷ مورخ ۷۶/۳/۵)
- ۴۱ - اصلاحیه آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (ش ۳۶۸۰۱ ت/۳۰۷۹ مورخ ۷۷/۹/۲۵)
- ۴۲ - آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (ش ۲۷۲۴۸ ت/۲۲۵۵۵ هـ مورخ ۷۹/۶/۲۸)
- ۴۲ - تبصره ماده (۶) نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (ش ۱۵۱۴۳ ت/۲۴۴۹۹ هـ مورخ ۸۱/۴/۵ و اصلاحیه ش ۴۵۳۰۴/۰۵۹ مورخ ۸۹/۱۰/۶)
- ۴۳ - راجع به استانداردهای خدمت‌رسانی خروجی از کارخانجات و کارگاه های صنعتی (موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه - جلوگیری از آلودگی هوا) (ش ۳۵۸۰۶ ت/۷۹/۸/۳۰ مورخ ۲۳۷۱۴ ک)
- ۴۳ - راجع به تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره (۲) ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۴ (ش ۵۰۴۶۷ ت/۱۸۵۲۶ هـ مورخ ۷۷/۸/۳)
- ۴۳ - به استناد ماده (۱۱) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - یورو ۴ (ش ۲۰۴۵۷۴ ت/۴۳۴۸۱ هـ مورخ ۸۹/۹/۱۴)
- ۴۴ - بند «الف» ماده (۶۲) قانون برنامه چهارم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا. مصوب ۸۳ (ش ۱۰۴۵۰۲ ت/۴۲۷۴۱ ک مورخ ۸۸/۵/۲۴)
- ۴۴ - به استناد ماده (۴) قانون جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۴ (ش ۱۴۶۳۹۲ ت/۴۲۹۲۲ مورخ ۸۹/۶/۳۱)
- ۴۴ - ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت (ش ۹۲۳۰۸ ت/۴۰۵۸۷ ک مورخ ۸۷/۶/۷)
- ۴۴ - ممنوعیت استفاده از آژیبست (ش ۱۶۶۴۸۹ ت/۴۴۵۷۷ مورخ ۹۰/۸/۲۲ شورای عالی حفاظت)
- ۴۵ - آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی صوتی (ش ۶۰۷۴۲ ت/۱۶۵۲۵ هـ مورخ ۷۸/۴/۱ و اصلاحیه ش ۹۰۵۷ ت/۱۶۵۲۵ هـ مورخ ۸۰/۱۲/۱۵)
- ۴۵ - خدمت‌رسانی آلودگی صوتی موضوع ماده ۲ آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی (ش ۴۹۱۲۷ ت/۳۸۷۳۴ ک مورخ ۸۷/۴/۵)
- ۴۵ - آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی (ش ۳۸۹۲۱/۲۷۰۵۸۴ مورخ ۸۹/۱۱/۲۶ شورای عالی حفاظت)
- ۴۶ - آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (ش ۱۸۲۴۱ ت/۷۱ هـ مورخ ۷۳/۳/۱۶)
- ۴۷ - آیین نامه نحوه وصول عوارض به تناسب شدت آلودگی از کلیه واحدهایی که فاضلاب آنها موجب آلودگی آبهای سطحی می شود (ش ۷۱۹۹۷ مورخ ۷۳/۱۱/۲۷)
- ۴۷ - اصلاحیه آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (ش ۵۹۸۷۷ ت/۵۲۲۷۲۹ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۲۸)
- ۴۷ - آیین نامه اجرایی بهداشت محیط (ش ۳۰۵۳۱ ت/۱۹۴ هـ مورخ ۷۱/۵/۶)

- ۴۷ - تشکیل وزارت جهاد کشاورزی در خصوص آب (ش ۴۵۴۷۳ مورخ ۷۹/۱۰/۱۳)
- ۴۸ - **قانون مدیریت پسماندها ۸۳/۲/۲۰**
- ۴۹ - آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها (ش ۸۸۴۸۲/ت/۳۲۵۶۱-هـ مورخ ۸۴/۵/۱۰ و اصلاحیه ش ۱۵۲۷۳۲/ت/۴۱۹۵۶-ک مورخ ۸۸/۸/۲)
- ۴۹ - ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی زیست محیطی پسماندهای برقی و الکترونیکی (ش ۴۴۶۱۷/۲۹۹۶۸۵ مورخ ۸۹/۱۲/۲۶)
- ۵۰ - ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی زیست محیطی پیش از امحای پسماندهای حاوی یا آلوده به بی فنیلهای پلی کلره (ش ۲۹۹۷۰۵/ت/۴۵۲۷۰-ک مورخ ۸۹/۱۲/۲۶)
- ۵۰ - ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته (ش ۱۵۸۷۱/ت/۳۸۴۵۹-ک مورخ ۸۷/۲/۸)
- ۵۱ - ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای کشاورزی (ش ۴۳۳۷۹/۱۱۲۰۶۰ مورخ ۸۹/۵/۲۳)
- ۵۱ - ورود، ساخت، فرمولاسیون و مصرف کودهای شیمیایی، زیستی، آلی و سموم دفع آفات نباتی (ش ۲۸۲۵۰۱/ت/۴۳۳۷۷-ک مورخ ۸۹/۱۲/۹)
- ۵۲ - ضوابط زیست محیطی محللهای دفع پسماند عادی (ش ۸۹/۴۶۱۷۰ مورخ ۸۹/۱۱/۳۰)
- ۵۲ - شیوه نامه واردات و صادرات پسماندهای ویژه براساس مفاد کنوانسیون بازل ۸۹/۳/۱
- ۵۲ - شیوه نامه صدور مجوز واردات و صادرات مواد شیمیایی صنعتی خطرناک (کنونسیون رتردام)
- ۵۳ - **نفت (مصوب ۶۶/۷/۹)**
- ۵۴ - قانون حفاظت از دریا ها و رودخانه های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی
- ۵۴ - آیین نامه اجرایی رفع آلودگی زیست محیطی فعالیت های نفتی (ش ۱۳۳۹۵۲/ت/۴۰۸۲۲-هـ مورخ ۸۸/۶/۲۱)
- ۵۴ - مبارزه با آلودگی ناشی از نفت و سایر مواد مضره در موارد اضطراری
- ۵۵ - **آیین نامه احداث و استفاده از تاسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای عمان ۷۵/۹/۲۸**
- ۵۵ - آیین نامه نحوه انجام پژوهشهای تحقیقات علمی در مناطق دریایی ج.ا.ا. در خلیج فارس و دریای عمان (۷۷/۲/۱۵ با اصلاحات بعدی)
- ۴۴ - آیین نامه اجرایی احداث و استفاده از تاسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای عمان (ش ۵۴۶۴/ت/۱۵۰۹۷-هـ مورخ ۷۵/۱۰/۴)

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(ش ۱۹۹۷ مورخ ۷۴/۲/۲۷ و اصلاحیه ش ۱۶۴۰/ت ۲۵۵۵۷ هـ مورخ ۸۳/۲/۱۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	ماده (۱)	کلیه دستگاهها و موسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی	رعایت مقررات و سیاستهای مقرر در قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا
۲	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی	ممنوعیت آلودگی هوا
۳	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت صنعت، معدن و تجارت	تعیین حد مجاز خروجی وسایل نقلیه موتوری
۴	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست، شهرداریها	اخذ گواهینامه رعایت حد مجاز خروجی آلوده کننده های هوا
۵	تبصره های (۱) و (۲) ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور، هیات وزیران	تعرفه هزینه انجام آزمایش و معاینه وسایل نقلیه موتوری
۶	ماده (۶) و تبصره ذیل آن	شهرداریها، نیروی انتظامی، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	طراحی و سامان نحوه تردد وسایل نقلیه موتوری جهت کاهش آلودگی هوا
۷	ماده (۷)	شهرداریها، نیروی انتظامی، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	برقراری ممنوعیت یا محدودیت های موقت زمانی، مکانی و نوعی برای منابع آلوده کننده
۸	ماده (۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت - گمرک - شرکتهای خودرو سازی	رعایت استانداردهای سازمان در تولید و ورود وسایل نقلیه موتوری
۹	ماده (۹)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	تنظیم سیاستها و برنامه های تولیدی واحدها و شرکتهای تابعه تولید وسایل نقلیه موتوری
۱۰	ماده (۱۰)	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	شماره گذاری وسایل نقلیه به شرط رعایت استانداردهای زیست محیطی
۱۱	ماده (۱۱)	سازمان حفاظت محیط زیست - وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت نفت	تهیه استانداردهای زیست محیطی وسایل نقلیه موتوری و قطعات آنها
۱۲	ماده (۱۲)	کارخانجات و کارگاهها	رعایت ضوابط و معیارهای سازمان در احداث کارخانجات و کارگاهها
۱۳	ماده (۱۶) و تبصره ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	مهلت جهت رفع آلودگی یا ممانعت از کار و فعالیت.
۱۴	ماده (۲۵)	وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور	طراحی شهرها و شهرکها از نظر فضای سبز و باز و...

آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(ش ۵۵۴۸۷ مورخ ۷/۳/۷۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲) و تبصره ذیل آن	سازمان حفاظت محیط زیست، شهرداریها، نیروی انتظامی	ممنوعیت تردد وسایل نقلیه بنابه اعلام سازمان و تصویب شورای هماهنگی ترافیک
۲	ماده (۱۱)	کلیه دستگاههای اجرایی، نیروی انتظامی، سازمان حفاظت محیط زیست	گازسوز و یا دوگانه سوز کردن تدریجی وسایل نقلیه
۳	تبصره ۵ ماده (۱۱)	سازمان صدا و سیما، کلیه ئستگاههای ذیربط	ارایه برنامه‌هایی در راستای نمایاندن مزایای گازسوز کردن وسایل نقلیه و استفاده از بنزین بدون سرب
۴	ماده (۱۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	جایگزین نمودن موتورسیکلت‌های چهارزمانه به جای پنج ساله

اصلاحیه آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(ش ۳۶۸۰۱ ت/۲۰۰۷۹ مورخ ۲۵/۹/۷۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره ۱ ماده (۲)	وزارت کشور، نیروی انتظامی و سازمان حفاظت محیط زیست	محدوده و ساعات ممنوعه تردد
۲	تبصره ۲ ماده (۲)	وزارت کشور	وزارت مذکور نمایند ویژه تعیین ساعات و محدوده ممنوعه

آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(ش ۲۷۲۴۸ ت/۲۲۵۵۵ هـ مورخ ۲۸/۶/۷۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳) و تبصره ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	شناسایی و تعیین نوع و میزان مواد آلوده کننده هوا از جمله اخذ اطلاعات، مدارک لازم و بازدید و بررسی و آمار، اسناد
۲	ماده (۸)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	شناسایی و طبقه بندی منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه که آلودگی آنها بیش از حد مجاز می باشد و اقدام نسبت به رفع آلودگی.
۳	ماده (۱۰)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	صدور اخطاریه جهت اشخاصی که با عدم استفاده از گار موجبات آلودگی هوا را فراهم می سازند.

تبصره ماده (۶) نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(ش ۱۵۱۴۳ ت/۲۴۴۹۹ هـ مورخ ۵/۴/۸۱ و اصلاحیه ش ۴۵۳۰۴/۰۵۹ مورخ ۶/۱۰/۸۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	محدودیت و ممنوعیت تردد وسایل نقلیه شهری که آلودگی هوا ناشی از تردد وسایل نقلیه موتوری بیش از حد مجاز و آلودگی آنها بیش از منابع آلوده کننده دیگر باشد تعیین می شود.

۲	ماده (۱۰)	کلیه دستگاههای اجرایی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان حفاظت محیط زیست	گاز سوز نمودن تدریجی وسایل نقلیه بر اساس زمانبندی به منظور کاهش آلودگی هوا
۳	ماده (۱۱) و تبصره ذیل آن	وزارت نفت معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تولید و عرضه گازوئیل با استاندارد بین المللی در حد نیاز به جای سوختهای فسیلی و پیش بینی اعتبارات لازم در بودجه سالانه
۴	ماده (۱۲)	سازمان صدا و سیما، کلیه دستگاههای ذیربط	تهیه برنامه های آموزشی متضمن ملاحظات ایمنی مربوط به گازسوز شدن
۵	ماده (۱۴)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان	ممنوعیت صدور مجوز سرمایه گذاری جدید و با توسعه واحدهای تولیدی موتورهای دوزمانه

راجع به استانداردهای حدمجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه های صنعتی

(موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا) (ش. ۳۵۸۰۶/ت/۲۳۷۱۴ ک مورخ ۷۹/۸/۳۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	مشروح مصوبه	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین حدمجاز استانداردهای خروجی از کارخانجات و کارگاههای صنعتی

راجع به تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره (۲) ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب

۷۴ (ش. ۵۰۴۶۷/ت/۱۸۵۲۶ هـ مورخ ۷۷/۸/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	مشروح مصوبه	صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	ملاک تصمیم گیری در خصوص اختیارات موضوع تصویبنامه موافقت اکثریت وزرای عضو کمیسیون مذکور می باشد.

به استناد ماده (۱۱) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - یورو ۴

(ش. ۲۰۴۵۷۴/ت/۴۳۴۸۱ هـ مورخ ۸۹/۹/۱۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت امور اقتصادی و دارایی	رعایت استاندارد آلایندهی روز اتحادیه اروپا برای کلیه خودروهای تولید داخل و وارداتی الزامی است
۲	ماده (۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت امور اقتصادی و دارایی	از ابتدای سال ۱۳۹۱ رعایت استاندارد آلایندهی یورو (۴) الزامی است.
۳	ماده (۵)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت امور اقتصادی و دارایی	اقدام به تمهید مقدمات و تدابیر لازم برای ارتقای سطح استاندارد آلایندهی

بند «الف» ماده (۶۲) قانون برنامه چهارم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. مصوب ۸۳

(ش ۱۰۴۵۰۲/ت ۴۲۷۴۱ ک مورخ ۸۸/۵/۲۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تعیین پارامترهای استانداردهای هوای پاک برای سالهای ۸۸، ۸۹ و ۹۰ و حداکثر تعداد مجاز تکرار شونددگی هر آلاینده

به استناد ماده (۴) قانون جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۴

(ش ۱۴۶۳۹۲/۴۲۹۲۲ ک مورخ ۸۹/۶/۳۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	حد مجاز آلاینده های خروجی از اگزوز خودروها و موتورسیکلت ها

ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت

(ش ۹۲۳۰۸/ت ۴۰۵۸۷ ک مورخ ۸۷/۶/۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲۲)	وزارت نفت، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	اخذ عوارض سالیانه و جریمه از وسایل نقلیه با میزان مصرف سوخت و آلایندهی بالا

ممنوعیت استفاده از آزیست

(ش ۱۶۶۴۸۹/۴۴۶۵۷ ک مورخ ۹۰/۸/۲۲ شورای عالی حفاظت)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان حفاظت	به کارگیری هرگونه آزیست در فرایند تولید از جمله قطعات خودرو و مصالح ساختمانی ممنوع است
۲	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست	بازرسی مستمر سازمان با اولویت واحدهای تولید قطعات خودرو بویژه لنت ترمز و صفحه کلاچ
۳	ماده (۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	خودداری از ثبت سفارش واردات هرگونه آزیست
۴	ماده (۴)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	تعیین و تامین جایگزین دارای توجیه فنی، اقتصادی آزیست
۵	تبصره (۱) ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	اخذ ضمانت مالی لازم به منظور اطمینان از مصرف تمامی آزیست ترخیص شده
۶	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش نتایج اقدامات و پیشرفتهای حاصل هر سه ماه یکبار

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی صوتی

(ش ۶۰۷۴۲/ت ۱۶۵۲۵-۱ مورخ ۷۸/۴/۱ و اصلاحیه ش ۹۰۵۷/ت ۱۶۵۲۵-۱ مورخ ۸۰/۱۲/۱۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین مهلت مناسب برای رفع آلودگی پس از شناسایی منابع و کانونهای آلودگی و تعیین میزان آلودگی
۲	ماده (۵)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	سازمان مجاز است در اجرای وظایف قانونی خود هریک از منابع الود کننده را بازرسی نماید.
۲	ماده (۱۰)	سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان حفاظت محیط زیست	احداث و توسعه و تغییر محل فرودگاهها، پایانههای حمل و نقل و توقفگاههای دائمی وسایل نقلیه موتوری سنگین جهت رعایت حد مجاز آلودگی صوتی موکول به ارزیابی سازمان می باشد.
۳	ماده (۱۳)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین و تصویب ممنوعیتها و محدودیتهای نوعی، کمی، زمانی و مکانی به منظور کنترل و جلوگیری از ایجاد آلودگی صوتی
۴	تبصره ماده (۱۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، سازمان حفاظت محیط زیست	مجازات و محکومیت عاملین منابع الوده کننده به علت عدم رعایت ممنوعیتها و محدودیتهای برقرار شده که موجبات آلودگی صوتی را فراهم نماید.

حدمجاز آلودگی صوتی موضوع ماده ۲ آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی

(ش ۴۹۱۲۷/ت ۳۸۷۳۴ مورخ ۸۷/۴/۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت راه و شهرسازی، سازمان	تطبیق موقعیت مکانی ایستگاههای راه آهن و فرودگاههای موجود با شرایط و ضوابط یادشده

آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی

(ش ۳۸۹۲۱/۲۷۰۵۸۴ مورخ ۸۹/۱۱/۲۶ شورای عالی حفاظت)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای ذیربط	رعایت فواصل تعیین شده برای استقرار واحدهای صنفی و خدماتی در مناطق با کاربری مسکونی، آموزشی و درمانی
۲	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای ذیربط	انجام فعالیتهایی مثل استفاده از بلندگو، انجام عملیات ساختمانی، تخلیه و بارگیری آهن آلات از ساعت ۲۴ الی ۶ در مناطق مسکونی و درمانی ممنوع است
۳	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای ذیربط	واحدهای صنفی و خدماتی مستقر در اطراف مناطق مسکونی، آموزشی و درمانی ملزم به استفاده از تجهیزات برای کاهش آلودگی صوتی می باشند

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب

(ش ۱۸۲۴۱/ت ۷۱ هـ مورخ ۱۶/۳/۷۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست- وزارت نیرو - جهادکشاورزی- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای ذی ربط	بررسی و شناسایی کیفیت آبهای ایران از لحاظ آلودگی.
۲	تبصره (۱) ماده (۳)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	آبهای مشروب از مرحله آبگیر.
۳	ماده (۴) و تبصره ذیل آن	سازمان حفاظت محیط زیست- وزارت نیرو - جهادکشاورزی- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت کشور- وزارت صنعت، معدن و تجارت	شناسایی منابع مختلف مولد آلودگی آب.
۴	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست- وزارت نیرو - جهادکشاورزی- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای ذی ربط	استانداردهای مربوط به آلودگی اب با ذکر روشهای سنجش.
۵	تبصره ماده (۵)*	سازمان حفاظت محیط زیست- وزارت نیرو - جهادکشاورزی- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت کشور- وزارت صنعت، معدن و تجارت	عدم تخلیه هر نوع فاضلاب به شبکه عمومی فاضلاب شهر و جمع- آوری، نگهداری و حمل و دفع مواد زائد جامد.
۶	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست- وزارت نیرو - جهادکشاورزی- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت کشور- وزارت صنعت، معدن و تجارت	طبقه بندی کلی آبهای پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی و دریاچه ها و آبهای ساحلی.
۷	ماده (۷)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اخطار پس از نمونه برداری و نوع و میزان آلودگی.
۸	تبصره ماده (۷)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	نمونه برداری و اقدامات لازم برای رفع آلودگی.
۹	ماده (۸)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اقدام جهت رفع آلودگی در حد استاندارد.
۱۰	ماده (۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تمدید زمان اخطاریه.
۱۱	ماده (۱۰) و تبصره ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تعیین منابع آلوده کننده توسط مامورین سازمان.
۱۲	ماده (۱۴)	کلیه وزارتخانه ها و دستگاهها و موسسات دولتی ذی ربط	تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده کننده.
۱۳	ماده (۱۵)	وزارت جهادکشاورزی- وزارت صنعت، معدن و تجارت- وزارت راه و شهرسازی - وزارت	کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از منابع آلوده کننده موجود.

	نیرو - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - سازمان حفاظت محیط زیست		
۱۴	ماده (۱۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اعلام قضایی دستور توقف کار و فعالیت کارخانه.
۱۵	ماده (۲۰)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تدابیر لازم جهت پیشگیری از آلودگی آب.
۱۶	ماده (۲۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تشریفات ابلاغ اخطاریه.
۱۷	ماده (۲۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	پرداخت و جبران خسارت.

آیین نامه نحوه وصول عوارض به تناسب شدت آلودگی از کلیه واحدهایی که فاضلاب آنها موجب آلودگی آبهای سطحی

می شود (ش ۷۱۹۹۷ مورخ ۷۳/۱۱/۲۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست	واریز عوارض ناشی از عدم رفع آلودگی در مهلت تعیین شده
۲	تبصره ماده (۱)	وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین میزان آلودگی ظرف یک ماه برای اخذ عوارض

اصلاحیه آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب

(ش ۵۹۸۷۷/ت/۵۲۲۷۲۹-هـ مورخ ۷۹/۱۲/۲۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن اصلاحیه	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور -	تشکیل دبیرخانه کمیسیون تبصره ذیل ماده (۵) آیین نامه در وزارت کشور

آیین نامه اجرایی بهداشت محیط

(ش ۳۰۵۳۱/ت/۱۹۴-هـ مورخ ۷۱/۵/۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴)	وزارت بهداشت درمان، جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کمیته حفاظت از منابع آب آشامیدنی به منظور جلوگیری از روند روبه رشد آلودگی منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

تشکیل وزارت جهاد کشاورزی در خصوص آب

(ش ۴۵۴۷۳ مورخ ۷۹/۱۰/۱۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۰)	وزارت نیرو، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل شورا به منظور هماهنگی سیاستگذاری در زمینه تامین، توزیع و مصرف آب کشور

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

قانون مدیریت پسماندها ۸۳/۲/۲۰

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده ۱	کلیه دستگاههای اجرایی	رعایت قوانین و مقررات جهت حفظ محیط زیست از آثار زیانبار پسماندها و مدیریت بهینه آنها
۲	تبصره (۲) ماده (۱)	کلیه دستگاههای اجرایی	احصاء فهرست پسماندهای ویژه
۳	ماده (۳)	موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، وزارت بهداشت و سایر دستگاه حسب مورد	تهیه استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده های مجاز آنها
۴	ماده (۴)	کلیه دستگاههای اجرایی	اتخاذ تدابیر لازم جهت بازیافت و دفع پسماندها .
۵	ماده (۵)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	اجرای معیارها و ضوابط در خصوص مدیریت پسماندها.
۶	ماده (۶)	سازمان صدا و سیما، دستگاههای آموزشی و فرهنگی	اطلاع رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع آوری و بازیافت پسماندها
۷	تبصره ماده (۶)	وزارتخانه های جهاد کشاورزی، صنعت معدن تجارت، کشور، بهداشت و درمان	اطلاع رسانی و آموزش روستاییان و تولیدکنندگان به منظور کاهش پسماندهای کشاورزی
۸	ماده (۷) و تبصره ذیل آن	شهرداریها و دهیارها و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها
۹	ماده (۸)	وزارت کشور، شوراهای اسلامی	اخذ هزینه های مدیریت پسماند از تولیدکنندهای پسماند.
۱۰	ماده (۹)	وزارت کشور	برنامه ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی و تدوین برنامه زمان بندی.
۱۱	ماده (۱۰)	وزارت کشور	تهیه دستورالعمل تشکیلات و سامان دهی مدیریت اجرایی پسماندها .
۱۲	ماده (۱۱)	سازمان محیط زیست، وزارت بهداشت، صنعت معدن تجارت و نفت و جهاد کشاورزی	تهیه و تدوین ضوابط و روشهای مربوط به مدیریت اجرایی پسماندها و نظارت بر اجرای آن
۱۳	ماده (۱۲)	وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی	تعیین محل دفن پسماندها براساس ضوابط زیست محیطی
۱۴	تبصره (۲) ماده (۱۲)	وزارت کشور	امکانات لازم جهت ایجاد و بهره برداری از محل دفع پسماندها
۱۵	ماده (۱۳)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	عدم مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها
۱۶	ماده (۱۴)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	مصوبه نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه
۱۷	ماده (۱۵)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	حداقل رساندن پسماندهای خود با بهینه سازی فرآیند و بازیابی
۱۸	ماده (۱۶)	کلیه دستگاههای اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی	نگهداری، مخلوط کردن، جمع آوری، حمل و نقل، خرید و فروش، دفع و تخلیه پسماند طبق مقررات .
۱۹	ماده (۱۸)	وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، قوه قضاییه	اخطار در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط و انسان دارد و در صورت استنفاف معرفی به قوه قضاییه

آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

(ش ۸۸۴۸۲/ت ۳۲۵۶۱ هـ مورخ ۱۰/۵/۸۴ و اصلاحیه ش ۱۵۲۷۳۲/ت ۴۱۹۵۶ ک مورخ ۲/۸/۸۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۵)	وزارت کشور	شیوه‌های اجرایی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی و پسماند ویژه
۲	ماده (۶)	وزارت کشور، وزارت جهادکشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	ابلاغ ضوابط، مقررات و دستورالعملهای قانونی.
۳	ماده (۱۴)	وزارت امور اقتصادی و دارایی	جلوگیری از ورود پسماند ویژه غیرمجاز
۴	ماده (۱۵)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	شیوه نامه نحوه مدیریت پسماند خطرناک
۵	ماده (۱۶) و بندهای ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تدوین استانداردهای مرتبط با مدیریت پسماندها
۶	تبصره (۲) ماده (۱۷)	وزارت نیرو	خرید برق حاصل از بازیافت
۷	ماده (۱۸)	معاونت برنامه‌ریزی و راهبردی رئیس جمهور و کلیه دستگاههای اجرایی	تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران
۸	ماده (۲۱)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت و جهادکشاورزی	پسماندهای دامپزشکی به عنوان پسماندهای ویژه کشاورزی
۹	ماده (۲۳)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت و جهادکشاورزی	اعلام ضوابط زیست‌محیطی محل‌های دفع و دفن پسماندها
۱۰	ماده (۲۴)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت و جهادکشاورزی	حد تبدیل پسماند ویژه و عادی
۱۱	ماده (۲۵)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت، جهادکشاورزی	استعلام و اخذ تاییدیه وزارت نیرو
۱۲	ماده (۲۶)	معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	منظور نمودن طرح‌های توسعه و عمران
۱۳	ماده (۲۷)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	ابلاغ آیین‌نامه، معیارها و ضوابط
۱۴	ماده (۳۶)	نیروهای انتظامی، وزارت کشور، دادگستری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهادکشاورزی و نیرو	آموزش، تنظیم و تدوین شیوه‌نامه جهت شناسایی، گزارش و پیگیری از تخلف
۱۵	ماده (۳۸)	معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	اعتبارات لارم در پیش‌بینی لوابح بودجه
۱۶	ماده (۳۹)	وزارتخانه‌های کشور، جهادکشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست	اختصاص اعتبار جهت آموزش، فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها.

ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی زیست محیطی پسماندهای برقی و الکترونیکی

(ش ۴۴۶۱۷/۲۹۹۶۸۵ مورخ ۸۹/۱۲/۲۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان	فراهم نمودن تسهیلات و امکانات لازم برای ایجاد واحدهای بازیافت پسماندهای برقی و الکترونیکی

ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی زیست محیطی پیش از امحای پسماندهای حاوی یا آلوده به

بی فنیلهای پلی کلره (ش ۲۹۹۷۰۵/ت ۴۵۲۷۰ مورخ ۸۹/۱۲/۲۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳) و تبصره ذیل آن	سازمان حفاظت محیط زیست	فقط نمونه برداری و نتایج آزمایشهای سازمان قابل استناد و بررسی صحت و دقت روشها و آنالیز نمونهها نیز بر عهده سازمان است
۲	ماده (۱۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه برنامه زمانبندی حمل و نقل پیش از انتقال به سازمان
۳	ماده (۳۱)	کلیه دستگاهها و موسسات ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش اقدامات انجام شده مربوطه به هر فصل بصورت مستند و سالانه به سازمان
۴	ماده (۳۲)	کلیه دستگاهها و موسسات ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه دستورالعملهای لازم برای اجرای این ضوابط حداکثر ظرف مدت یکسال
۵	ماده (۳۳)	سازمان حفاظت محیط زیست	نظارت بر حسن اجرای این ضوابط

ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته

(ش ۱۵۸۷۱/ت ۳۸۴۵۹ مورخ ۸۷/۲/۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست	وزارت مذکور مسئول نظارت بر اجرای ضوابط
۲	ماده (۴)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اجرای ضوابط و روشهای مصوب از جمله تولید، تفکیک، دریافت، ذخیره، حمل و ... الزامی است
۳	ماده (۷)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	در صورت تاسیس مرکز درمانی باید برنامه مدیریت اجرایی پسماند به تایید وزارت مذکور برسد
۴	ماده (۳۲)	کلیه دستگاههای اجرایی و وزارت بهداشت، درمان، موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی	تهیه آئین نامه قانون مدیریت پسماندها ظرف مدت سه ماه توسط موسسه مذکور
۵	ماده (۵۸)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست	حمل و نقل پسماند پزشکی صرفا توسط شرکتهای صلاحیتدار و براساس مجوز
۶	ماده (۶۷)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست	دریافت مجوز واحدهای متمرکز بی خطر ساز پسماند از وزارت مذکور

ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای کشاورزی

(ش ۴۳۳۷۹/۱۱۲۰۶۰ مورخ ۸۹/۵/۲۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲) و بندهای ذیل آن	وزارت جهاد کشاورزی، وزارت راه و شهرسازی بهداشت و درمان	وزارت مذکور موظف به اجرای ترویج و آموزش تولیدکنندگان و روستائیان در جهت کاهش پسماندهای کشاورزی، تدوین و ابلاغ دستورالعمل حمل و نقل و تدوین استانداردهای بسته بندی محصولات می باشد.
۲	ماده (۳)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تدوین نظام ارتقاء دانش تغذیه و اصلاح الگوی مصرف محصولات به جهت کاهش تولید پسماند

۳	ماده (۴)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی،	در راستای کاهش پسماند کشاورزی، وزارت مذکور موظف به توسعه امکانات ذخیره- سازی، بازاریابی، تامین و عرضه، راه اندازی پایانه‌های روستایی، تعیین سهم پس از برداشت در تولید پسماند، حمایت از گسترش صنایع تبدیلی می باشد
۴	ماده (۵)	وزارت جهاد کشاورزی	تهیه دستورالعملهای تفکیک پسماندهای عادی و ویژه براساس تجزیه پذیری
۵	بند الف ماده (۱۲)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	مطابقت جنس ظروف کودوسم باروش تصفیه یا امحائی
۶	تبصره (۲) بند ب ماده (۱۲)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	اعلام مقادیر سموم فاسد و سنواتی به عنوان پسماند ویژه به سازمان
۷	ماده (۱۳)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	رسیدگی در مورد تخلفات مرتبط به مدیریت پسماند کشاورزی در جرایم مشهود
۸	ماده (۱۴)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست، نیروی انتظامی	ارائه گزارش تخلفات مرتبط با مدیریت پسماند کشاورزی جهت پیشگیری از ادامه تخلف
۹	تبصره (۱) ماده (۱۵)	سازمان بنادر و دریانوردی و کلیه دستگاههای ذیربط و سازمان	ارائه آمار پسماند عادی به مدیریت اجرایی
۱۰	تبصره (۲) ماده (۱۵)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	تائید برنامه آموزشی پسماند عادی با سازمانهای مذکور
۱۱	ماده (۱۶)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	حمل و نقل و نگهداری پسماندهای ویژه مطابق ضوابط پسماند پزشکی
۱۲	ماده (۱۸)	کلیه دستگاههای اجرایی	زمینه لازم برای سرمایه‌گذاری فعالیتها و تشویق بخش غیردولتی در امر آموزش و ترویج در برنامه توسعه پنج ساله
۱۳	ماده (۱۹)	سازمان صدا و سیما، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان	تهیه و پخش برنامه‌های آموزشی موضوع این آئین‌نامه
۱۴	تبصره ماده (۱۹)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، علوم و فناوری، جهاد کشاورزی، کشور، آموزش و پرورش و سازمان	اجرای آموزشهای موردنیاز به منظور مدیریت پسماند کشاورزی
۱۵	ماده (۲۰)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش سالانه در اجرای این ضوابط به سازمان
۱۶	ماده (۲۱)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	ابلاغ دستورالعملهای نحوه اجرا و مراحل عملیاتی پسماندهای بخش کشاورزی ظرف شش ماه
۱۷	تبصره ماده (۲۱)	وزارت نیرو و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تدوین دستورالعملهای حساسیت و آسیب‌پذیری منابع آب
۱۸	ماده (۲۲)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	پیش بینی اعتبارات مورد نیاز در بودجه سنواتی

ورود، ساخت، فرمولاسیون و مصرف کودهای شیمیایی، زیستی، آلی و سموم دفع آفات نباتی (ش ۲۸۲۵۰۱/ت ۴۳۲۷۷ کی

مورخ ۸۹/۱۲/۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۹)	وزارت جهاد کشاورزی، کلیه وزارتخانه ها و سازمانهای مرتبط	توسعه تولید و مصرف کودهای آلی و زیستی و بهینه سازی مصرف کودهای شیمیایی
۲	ماده (۱۰)	وزارت جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت	اخذ جواز تاسیس، پروانه بهره‌برداری برای تولید انواع سموم
۳	تبصره ماده (۱۱)	وزارت جهاد کشاورزی، بهداشت و درمان، انرژی اتمی، سازمان حفاظت محیط زیست	ضرورت استعلام عدم بیماری زایی برای انسان و رعایت حدمجاز برای صدور پروانه
۴	ماده (۱۴)	وزارت جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت	اقدام به توسعه صنعت تولید کمپوست و ورمی کمپوست استاندارد
۵	تبصره ماده (۱۴)	وزارت کشور، جهاد کشاورزی	تدوین شیوه نامه تهیه و تولید کمپوست
۶	ماده (۱۶)	وزارت جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و	اعلام و اجرای برنامه های کوتاه مدت و بلندمدت میزان تولید ونوع سموم و کودهای

	شیمیایی	سازمان حفاظت محیط زیست		
۷	اقدامات لازم در جهت جلوگیری از آلودگی محیط زیست و منابع آب و خاک	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ماده (۱۷)	
۸	ایجاد آزمایشگاههای مربوط توسط بخش تخصصی در مبادی ورودی	وزارت جهادکشاورزی و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	تبصره ۲ ماده (۲۰)	
۹	اعمال سیاستهای تشویقی، ترجیحی و برنامه‌های عملیاتی	وزارت جهادکشاورزی و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	ماده (۳۴)	
۱۰	ثبت سفارش محصولات کشاورزی بر اساس ضوابط	وزارت جهادکشاورزی، بهداشت و درمان، انرژی اتمی، سازمان حفاظت محیط زیست	ماده (۴۰)	
۱۱	تدوین و اجرای برنامه بهداشت کشاورزی	وزارت جهادکشاورزی، بهداشت و درمان	ماده (۴۱)	
۱۲	تامین نیازهای ماشینی	وزارت جهادکشاورزی، صنعت، معدن و تجارت	تبصره ماده (۴۲)	
۱۳	بهبود سازی مصرف انواع کودهای شیمیایی	وزارت جهادکشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و کلیه دستگاههای ذیربط	ماده (۵۰)	
۱۴	عرضه و قیمت گذاری محصولات ارگانیک	وزارت جهادکشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، کشور	ماده (۵۸)	
۱۵	مبارزه شیمیایی برای کنترل آفات غیر از مبارزه هوایی	وزارت جهادکشاورزی	ماده (۵۹)	
۱۶	ثبت اطلاعات مسمومیت های اتفاقی و عمدی و زیست محیطی با سموم دفع آفات نباتی	سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت بهداشت و درمان	ماده (۶۴)	
۱۷	پالایش سلامت منابع تامین آب آشامیدنی از جنبه آلودگی به سموم آفت کش	وزارت جهادکشاورزی، بهداشت و درمان، نیرو	ماده (۶۵)	
۱۸	شناسایی عرصه های حساس زیست محیطی	وزارت جهادکشاورزی، سازمان	تبصره ماده (۶۶)	
۱۹	تمهیدات لازم برای ارزیابی اثرات سوء سموم بر گونه های غیر هدف آفات	وزارت جهادکشاورزی، سازمان	ماده (۶۸)	

ضوابط زیست محیطی محلهای دفع پسماند عادی

(ش. ۴۶۱۷۰/۸۹ مورخ ۳۰/۱۱/۸۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳۰)	وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه طرح تعطیلی و بازگردانی محل دفن و معرفی مکان جدید در قالب طرح
۲	ماده (۳۲)	سازمان حفاظت محیط زیست	ایجاد ضوابط به جهت محدودیت های مکانی، زمین شناسی، توپوگرافی و اقلیمی

شیوه نامه واردات و صادرات پسماندهای ویژه بر اساس مفاد کنوانسیون بازل ۸۹/۳/۱

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن شیوه نامه	سازمان حفاظت محیط زیست	بررسی آلودگی آب و خاک توسط سازمان بعنوان مرجع ذیصلاح
۲	بند «و» ماده (۱۷)	سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش آزمایشگاهی آنالیز پسماند از آزمایشگاه معتمد سازمان الزامی است
۳	ماده (۱۹)	سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه این شیوه نامه توسط دفتر بررسی آلودگی آب و خاک سازمان صورت گرفته

شیوه نامه صدور مجوز واردات و صادرات مواد شیمیایی صنعتی خطرناک (کنوانسیون رتردام)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن شیوه نامه	سازمان حفاظت محیط زیست	اجرای مفاد کنوانسیون مذکور قبل از هرگونه اقدام به واردات و صادرات این مواد
۲	بند «ج» ماده (۵۹)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، نفت و کلیه وزارتخانه های ذیربط	ارائه نظر در خصوص فعالیت یا عدم فعالیت حداکثر ظرف مدت سه هفته پس از درخواست سازمان

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

نفت (مصوب ۶۶/۷/۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۷)	وزارت نفت	صیانت ذخائر نفتی و حفاظت منابع و ثروت طبیعی و جلوگیری از آلودگی محیط زیست

قانون حفاظت از دریاها و رودخانه های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
	ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	
۱	تبصره (۳) ماده (۵)	وزارت راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان بنادر و دریانوردی	تهیه و ابلاغ استانداردهای زیست محیطی
۲	تبصره ماده (۶)	وزارت راه و شهرسازی، نفت، جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست	تصویب آیین نامه اجرایی به پیشنهاد دستگاههای مذکور
	ماده (۹)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	محکومیت در صورت آلوده کردن آنها به مواد نفتی
	ماده (۱۰)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	محکومیت مضاعف در صورت بروز آلودگی
	ماده (۱۱) و بندهای ذیل آن	سازمان بنادر و دریانوردی	پس از اطلاع از وقوع آلودگی اطلاع رسانی به مراجع قانونی جلوگیری از گسترش و رفع آلودگی تنظیم صورت مجلس با شواهد و قرائن اطلاع رسانی به سازمان مربوطه وارزیابی میزان و خسارت ناشی از آلودگی از وظایف دستگاه مذکور می باشد.
	ماده (۱۲)	سازمان بنادر و دریانوردی، شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	آموزش های مخصوص ظابطان دادگستری
	ماده (۱۳) و بندهای ذیل آن	شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	وظیفه نیروهای نظامی اطلاع رسانی به مقامات، متوقف نمودن و جلوگیری از عملیات و جلب و بازداشت متهمان
	ماده (۱۵)	شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	محکومیت ماموران ولی در صورت کوتاهی در وظایف
	تبصره (۱) بند (د) ماده (۱۶)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	عدم مجازات در نتیجه حوادث غیرمترقبه
	تبصره (۲) بند (د) ماده (۱۶)	سازمان بنادر و دریانوردی و وزارت راه و شهرسازی	هیات کارشناسی جهت برآورد میزان خسارات و صدمات وارده
	ماده (۱۸)	سازمان بنادر و دریانوردی، شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	رسیدگی به دعاوی مربوط به خسارات وارده به بنادر، تاسیسات و تجهیزات و ....
	ماده (۲۴)	وزارت راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست	بررسی شرایط اقلیمی و زیست بومی و پیشگیری از آلودگی آنها

آیین نامه اجرایی رفع آلودگی زیست محیطی فعالیت های نفتی

(ش ۱۲۳۹۵۲/ت ۴۰۸۲۲ هـ مورخ ۸۸/۶/۲۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲) و بندهای ذیل آن	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	کلیه شرکت و واحدهای دارای فعالیت نفتی موظفند: - ارائه برنامه مدون مقابله با سوانح زیست محیطی به سازمان - اطلاع سوانح زیست محیطی احتمالی ظرف بیست و چهارساعت به سازمان - برگزاری دوره های آموزشی زیست محیطی با اعمال نظر سازمانهای مذکور
۲	ماده (۵)	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	برقراری سیستم های پایش مستمر آلودگی در خروجی تصفیه خانه فاضلاب های صنعتی
۳	ماده (۳)	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت احداث انبارهای نفتی و خطوط لوله انتقال نفت یا فرآورده های نفتی و دفن پسماند
۴	ماده (۴)	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	وزارت نفت به منظور جلوگیری از هدر رفتن ذخایر نفت و گاز ملزم به رعایت موارد زیر می باشد: - عدم سوزاندن نفت خام بر روی چاههای نفت - بازیافت و استفاده مجدد از گازهای همراه نفت
۵	ماده (۵)	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	برای دفع فاضلاب انسانی در حوضه فعالیت نفتی شرایط زیر انجام می شود: - احداث سپتیک تانک دارای نیروی انسانی کمتر از ۳۰ نفر - بکارگیری سیستم های تصفیه فاضلاب پیشرفته برای بیش از ۳۰ نفر پرسنل
۶	ماده (۶) و بندهای ذیل آن	وزارت نفت- سازمان حفاظت محیط زیست	دفع گل های حفاری به طرق زیر: - به وضعیت اولیه برگرداندن گل های حفاری پایه نفتی آغشته به طریق بیولوژیکی - گل های حفاری پایه معدنی در حوضچه هیا مصنوعی یا طبیعی با شرط اینکه خارج از بستر آبراهه و اراضی کشاورزی، اراضی جنگلی، سدهای تامین آب شرب و رعایت حداقل دو متر از سطح ایستایی آب های زیرزمینی منطقه باشد با پوشش گیاهی مناسب به فضای سبز تبدیل شوند.

مبارزه با آلودگی ناشی از نفت و سایر مواد مضره در موارد اضطراری

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (۱) ماده (۲)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری در انجام کلیه اقدامات لازم و موثر برای حفاظت نوار ساحلی در برابر خطر یا اثرات آلودگی ناشی از نفت و یا سایر مواد مضره
۲	بند (۲) ماده (۲)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	حفظ و تقویت طرحهای مقابله با موارد اضطراری در دریا و وسایل و تجهیزات برای مبارزه با آلودگی ناشی از نفت و سایر مواد مضره
۳	ماده (۳) و بندهای ذیل آن	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	تاسیس مرکزهای متقابل با هدف: الف - تقویت امکانات و تسهیل همکاری ب - توسعه امکانات ملی و تسهیل و هم آهنگ کردن مبادله اطلاعات ج - اقدام به عملیات در سطح منطقه

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه احداث و استفاده از تاسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای

عمان ۷۵/۹/۲۸

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۷)	وزارت امور خارجه و کلیه دستگاههای دولتی مربوط	جلوگیری از اعمال خلاف کشورهای دیگر و کشتی‌های آنها
۲	ماده (۸)	وزارت امور خارجه و کلیه دستگاههای دولتی مربوط	تعیین حریم ایمنی تاسیسات در فلات قاره منطقه انحصاری اقتصادی
۳	تبصره ماده (۸)	کلیه دستگاههای دولتی	کسب اجازه هرگونه فعالیت و تردد
۴	ماده (۹)	کلیه دستگاههای اجرایی	دریافت مجوز تردد از مراجع صلاحیتدار

آیین نامه نحوه انجام پژوهشهای تحقیقات علمی در مناطق دریایی ج.ا.ا. در خلیج فارس و دریای عمان (۷۷/۲/۱۵) با

(اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۳)	وزارت امور خارجه - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت اطلاعات - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - شورای عالی اقیانوس شناسی - ستاد کل نیروهای مسلح و سازمان بنادر و کشتیرانی	مراحل احصاء اطلاعات از متقاضیان فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی

آیین نامه اجرایی احداث و استفاده از تاسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای

عمان (ش ۵۴۶۴/ت ۱۵۰۹۷- مورخ ۷۵/۱۰/۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست	وضع مقررات خاص به منظور حمایت از محیط زیست دریایی و استفاده مطلوب از منابع جاندار و سایر ذخایر معدنی و غیر آن
۲	ماده (۱۳)	وزارت راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان بنادر و کشتیرانی	انتقال تاسیسات غیر قابل استفاده از مناطق دریایی

صنایع

- ۵۷ - ضوابط و معیارهای استقرار صنایع (ش ۶۴۶۷۷ مورخ ۷۸/۲/۱۵ با اصلاحیه ۸۴/۵/۸)
- ۵۷ - راجع به استقرار صنایع (ش. ۳۲۷۱۹/ت ۲۵۸۴۲ هـ مورخ ۸۱/۷/۱۶)
- ۵۷ - ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی (ش ۷۸۹۴۶/ت ۳۹۱۲۷ هـ مورخ ۹۰/۴/۱۵)
- ۵۸ - راجع به تفویض اختیارات دولت در خصوص بند ۴ ماده ۶ آیین نامه داخلی هیئت دولت به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست (ش. ۲۱۶۴۳/ت ۱۹۶۹۸ هـ مورخ ۷۷/۴/۹)
- ۵۸ - آیین نامه اجرایی ارزیابی اثرات زیست محیطی طرحها و پروژههای بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی (ش ۲۱۴۲۸۷/ت ۴۵۸۸۰ هـ مورخ ۹۰/۱۱/۳)

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

ضوابط و معیارهای استقرار صنایع

(ش ۶۴۶۷۷ مورخ ۷۸/۲/۱۵ با اصلاحیه ۸۴/۵/۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (و) بند (ب) ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط - سازمان حفاظت محیط زیست	محل پیشنهادی جهت استقرار صنایع
۲	ماده (۴)	وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت راه و شهرسازی - وزارت جهاد کشاورزی - سازمان برنامه و بودجه - وزارت نفت - وزارت نیرو - سازمان حفاظت محیط زیست	موارد استثنایی در اجرای ضوابط استقرار در استان

راجع به استقرار صنایع

(ش ۳۲۷۱۹ ت ۲۵۸۴۲ مورخ ۸۱/۷/۱۶)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	استقرار واحدهای صنعتی با رعایت قوانین و مقررات
۲	تبصره (۱) ماده (۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	استقرار تنها در گروه صنایع کشاورزی، کد الف، ب، و، صنایع کانی و کشتارگاهها و تبدیل صنایع مجاز است.
۳	تبصره (۲) ماده (۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	چگونگی استقرار واحدهای بند ج، و تبصره (۱)
۴	ماده (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت استقرار صنایع شیمیایی، دارویی، چرم سازی، تولید کود و آبکاری
۵	تبصره ماده (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	اجازه استقرار واحدهای آبکاری و آنادایزینگ در صورت رعایت ضوابط

ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی

(ش ۷۸۹۴۶ ت ۳۹۱۲۷ مورخ ۹۰/۴/۱۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۵)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، راه و شهرسازی، نیرو، جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و سازمان	تا زمان بهره برداری سیستم مرکزی تصفیه فاضلاب هر واحد باید نسبت به راه اندازی سیستم پیش تصفیه فاضلاب و دفع فاضلاب خود اقدام نماید.
۲	ماده (۶)	وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست	استقرار واحدهای ابهر و فاضلابزا در داخل دشتها و آبخوانهای ممنوعه و بحرانی کشور منوط به اخذ مجوز از دستگاههای مذکور می باشد.
۳	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین کد جدید و یا تطبیق آن با کدهای موجود به مسئولیت سازمان و دستگاه ذی ربط - تصمیم گیری خواهد شد.
۴	ماده (۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، راه و شهرسازی، نیرو، جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و سازمان	امکان اجرای ضوابط استقرار با در نظر گرفتن فرآیند تولید، توپوگرافی - منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست، جهت باد غالب و گسترش شهرها .
۵	ماده (۱۰)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، راه و	مراجع صادر کننده جواز موظف به رعایت اخذ کاربری، احداث بنا و تاسیسات

در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها، اخذ پروانه ساختمانی، اخذ پایان کار و اخذ موافقت صدور پروانه بهره برداری می باشند.	شهرسازی، نیرو، جهادکشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سازمان حفاظت محیط زیست
--	--

راجع به تفویض اختیارات دولت در خصوص بند ۴ ماده ۶ آیین نامه داخلی هیئت دولت به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و

محیط زیست (ش. ۲۱۶۴۳/ت ۱۹۶۹۸ هـ مورخ ۷۷/۴/۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	کمیسیون امور زیربنایی، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	تشخیص صلاحیت و طبقه بندی مهندسین مشاور، پیمانکاران و شرایط عمومی پیمان
۲	ماده (۲)	کمیسیون امور زیربنایی، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	صدور اجازه احداث واحدهای تولیدی داخل محدوده
۳	*ماده (۳)	وزارت راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه	تصویب تقلیل یا افزایش حریمها

* (مصوبه ش. ۱۲۲۲۱۴/ت ۵۶ هـ مورخ ۶۹/۲/۲۷) حریم راههای روستایی به شرح زیر تعیین می گردد:

- حریم کلیه راههای روستایی درجه ۱ تا ۳ عبارتست از اراضی بین حد نهائی - بدنه راه تا فاصله ۵/۱۲ متر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۲۵ متر شود. در مواردی که راه روستایی اجبارا از داخل روستا عبور نماید حریم آن - عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۵/۷ متر از محورها. در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۱۵ متر شود

آیین نامه اجرایی ارزیابی اثرات زیست محیطی طرحها و پروژه های بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی (ش ۲۱۴۲۸۷/ت

۴۵۸۸۰ هـ مورخ ۹۰/۱۱/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت صنعت معدن و تجارت سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی جهت بررسی و تایید کارگروه ارزیابی اثرات زیست محیطی
۲	تبصره (۳) ماده (۲)	وزارت صنعت معدن و تجارت سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی توسط مشاورین حقیقی و حقوقی ذی صلاح
۳	ماده (۳)	وزارت صنعت معدن و تجارت سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	نظارت بر اجرای صحیح گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی تایید شده از طریق واحد مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست
۴	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست	گزارش فوق باید شامل دو دوره ساخت و بهره برداری طرح باشد
۵	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه و انتشار نقشه های رقومی مناطق تحت حفاظت تالابهای بین المللی و مناطق حساسا ساحلی - دریایی برای اطلاع مجریان طرحها
۶	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش ارزیابی اجمالی ظرف ۲۰ روز و گزارش تفصیلی ۴۵ روز پس از دریافت گزارش از مجری طرح
۷	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست	سازمان نظر کارگروه رابه یکی از سه شکل زیر به مجری طرح ابلاغ می نماید: موافقت با اجرای طرح، موافقت مشروط با اجرای طرح، مخالفت با اجرای طرح
۸	ماده (۸)	سازمان حفاظت محیط زیست	صدور اخطاریه در دو نوبت ۲۰ روزه که مفاد مندرج در گزارش را رعایت ننموده باشند.

فهرست بخش ششم

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

- بند(الف) تبصره (۸۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۴۷۹۲۱/ت ۱۵۹۷۸ هـ مورخ ۷۷/۷/۲۲)
- ۶۰
- بند (الف) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (مورخ ۸۰/۵/۲۲)
- ۶۰
- آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۵۳۶۰۸/ت ۲۳۸۹۵ هـ مورخ ۷۹/۱۱/۲۵)
- ۶۱
- آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۵۹۵۸۱/ت ۲۳۸۰۶ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی)
- ۶۱
- آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۰۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۴۵۵۳۵/ت ۲۳۸۳۲ هـ مورخ ۷۹/۱۰/۱۲)
- ۶۱
- آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۲۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۵۷۲۲۳/ت ۲۴۰۳۲ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۱۳)
- ۶۲
- آیین نامه اجرایی ماده (۱۳۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (ش ۵۹۵۷۱/ت ۲۳۷۱۳ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی)
- ۶۲
- آیین نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (ش ۱۰۶۹۳۵/ت ۱۶۴۱۰ هـ مورخ ۷۵/۹/۲۰ با اصلاحات بعدی)
- ۶۲
- آیین نامه اجرایی بند (پ) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور (ش ۲۸۵۴/ت ۳۰۴۵۸ هـ مورخ ۸۳/۱/۲۹)
- ۶۲
- راجع به استفاده از منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات زیست محیطی در زمینه های ارزیابی و - ارزش گذاری منابع، پایش انرژی و محیط زیست (ش. ۲۵۹۵۴/ت ۲۵۳۷۶ هـ مورخ ۸۱/۶/۲)
- ۶۳

آیین نامه اجرایی

بند (الف) تبصره (۸۲) قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۴۷۹۲۱/ت ۱۵۹۷۸- مورخ ۷۷/۷/۲۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین طرحها و پروژه های بزرگ موضوع ردیف (۱) بند (الف) تبصره (۸۲) با شورایی عالی محیط زیست
۲	تبصره ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه الگوهای ارزیابی طرحها و پروژه های بزرگ تولیدی و خدماتی
۳	ماده (۲)	دستگاهی اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	اعمال مدیریت صحیح و منطبق با توسعه پایدار در زمینه پسماندهای صنعتی و معدنی به استثنای مواد پرتوزا
۴	تبصره ماده (۴)	دستگاهی اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	صدور پروانه های اکتشاف و بهره برداری از معادن در مناطق چهارگانه
۵	ماده (۵)	دستگاهی اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	رعایت ضوابط و استانداردهای زیست محیطی بابت بهره برداری از خاک- رس، شن و ماسه معمولی در رودخانه ها اعم از دایمی و فصلی
۶	ماده (۷)	وزارت جهادکشاورزی، سازمان جنگلها و مراتع، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نیرو، شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست	بررسی و تعیین ظرفیت قابل تحمل محیط و نظارت مالی در زمینه اجرای صحیح طرحهای بهره برداری از منابع طبیعی جهت تطبیق مطالعات امکان سنجی و توان سنجی
۷	ماده (۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، برنامه و بودجه و سازمان حفاظت محیط زیست	تجدید نظر در الگوی مصرف به منظور کاهش آلودگی ناشی از مصرف سوختها و استفاده بهینه از انرژی
۸	ماده (۱۰)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، پست و تلگراف و تلفن، صدا و سیما، سازمان جنگلها و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کمیته ای با روسای دستگاههای مذکور در هر استان به منظور کاهش آلودگی هوای شهرها
۹	تبصره (۲) ماده (۱۰)	دستگاهی اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه راهکارهای عملی جهت رسیدن به استانداردهای سازمان بهداشت جهانی

بند (الف) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. (مورخ ۸۰/۵/۲۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت دفاع، جهادکشاورزی، نفت، نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	در اجرای بند فوق تدوین و تصویب طرحها توسط دستگاههای اجرایی، رعایت اصول فنی حفظ آب و خاک رعایت موازین فنی بهره برداری از ذخایر آبزیان در آبهای داخلی و دریاها، ظرفیت مجاز مراتع، توسعه باغها و یا احیای پوشش گیاهی، تامین مناسب انرژی از سایر منابع، حفاظت و حمایت از گیاهان و جانوران در معرض تهدید نسل و انقراض، تسریع در اجرای طرح های آبخیزداری، مبارزه غیرشیمیایی با آفات و بیماریهای گیاهی و پوششهای مناسب جای پوشش پلاستیک الزامی می باشد.
۲	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	تهیه و ارسال دستورالعملهای لازم برای اعمال ضوابط زیست محیطی

آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۵۳۶۰۸/ت ۲۳۸۹۵-ه مورخ ۷۹/۱۱/۲۵)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	صرف کمکهای دریافتی جهت ارتقای سطح آگاهی و مشارکت موثر مردم و فرهنگ سای از طریق فعالیتهای آموزشی و پژوهشی
۲	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	ارائه گزارش فعالیتهای سالانه سازمانها تا پایان فروردن ماه اول سال
۳	ماده (۶)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	در صورتی که ثابت شود فعالیتهای سازمانی در راستای هدفهای آموزشی نبوده و در کمکهای مالی سوءاستفاده صورت گرفته پرداخت کمکها قطع و اخطار داده می شود
۴	تبصره ماده (۶)	وزارت جهادکشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست	پیگیری تخلفات به عهده سازمانهای مذکور میباشد.

آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۵۹۵۸۱/ت ۲۳۸۰۶-ه مورخ ۷۹/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ، سازمان حفاظت محیط زیست	هزینههای انجام شده از نظر مالیاتی جهت کاهش و رفع آلودگی بیش از حد ضوابط، معیارها و استانداردهای زیست محیطی و تخریب محیط زیست قابل قبول خواهد بود.
۲	تبصره ماده (۳)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ، سازمان حفاظت محیط زیست	هزینههای قابل قبول مثل ایجاد تصفیهخانه، نصب فیلتر، اصلاح فرآیند تولید به فرآیند پاک.
۳	ماده (۴) و تبصره ذیل آن	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ، سازمان حفاظت محیط زیست	خودداری از انجام تکالیف مذکور در ماده (۳) شامل پرداخت جریمه می- گردد. در صورت اعتراض در کمیته سه نفره متشکل از مدیرکل سازمان، نماینده استانداری و بالاترین مسئول دستگاهی دی ربط مطرح خواهد شد.
۴	ماده (۱۵)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ، سازمان حفاظت محیط زیست	تدوین و اجرای برنامههای آموزشی و اطلاع رسانی وفق قوانین و مقررات و استانداردهای زیست محیطی

آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۰۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۴۵۵۳۵/ت ۲۳۸۳۲-ه مورخ ۷۹/۱۰/۱۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، نیرو ، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور وسازمان حفاظت محیط زیست	شورای هماهنگی وظیفه ایجاد هماهنگی در سیاست های حمایتی الگوی کشت اصلاح شده، تصویب نتایج کار کمیته کارشناسی ، ایجاد هماهنگی با سیاستهای صادراتی و وارداتی، پیشنهاد تدابیر حمایتی نظیر نرخ گذاری ، بخشودگیها و ... تحویل جمعی آب و تصمیم در جهت تسهیل تحقق هدفهای این آیین نامه را داراست.

آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۲۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۵۷۲۲۳/ت ۲۴۰۳۲ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۱۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۴) ماده (۶)	کلیه دستگاههای اجرایی و سازمان حفاظت محیط زیست	تامین و پرداخت اعتبار به نیروگاههایی که سوخت فسیلی مصرف نموده و به دلیل کاهش مصرف سوخت و کاهش آلودگی زیست محیطی برق مصرف می نمایند

آیین نامه اجرایی ماده (۱۳۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا.

(ش ۵۹۵۷۱/ت ۲۳۷۱۳ هـ مورخ ۷۹/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین میزان آلودگی واحدهای الاینده و مهلت جهت کنترل و رفع آلاینده و واریز جریمه تا رفع آلودگی به خزانه
۲	تبصره ماده (۲)	وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست	استفاده سازمان از امکانات وزارت نیرو برای نمونه برداری و اندازه گیری
۳	ماده (۳)	وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	در صورت ادامه آلودگی و پرداخت جریمه وزارت نیرو با اعلام سازمان نسبت به قطع آب و تعلیق پروانه بهره برداری اقدام خواهد نمود.
۴	تبصره ماده (۷)	وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	به واحدهایی که اقدامات مطلوبی را جهت رفع آلودگی انجام داده اند تا (۹۰٪) تخفیف تعلق خواهد گرفت.

آیین نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد

معین (ش ۱۰۶۹۳۵/ت ۱۶۴۱۰ هـ مورخ ۷۵/۹/۲۰ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۸)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	به جهت حفظ محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از آلودگی و ایجاد فضای سبز سازمان هزینه های انجام فعالیت را پرداخت می نماید.
۲	ماده (۹)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	تشخیص اولویت انجام فعالیتها و هزینه ها با توجه به شرایط و نوع و میزان آلودگی بر عهده سازمان می باشد.
۳	ماده (۱۰)	سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی	نظارت سازمان بر نحوه انجام تکالیفی که کارخانجات، کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی بر عهده دارند.

آیین نامه اجرایی بند (پ) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور

(ش ۲۸۵۴/ت ۳۰۴۵۸ هـ مورخ ۸۳/۱/۲۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	تعیین امکانات و اهمیت فعالیتهای مرتبط و سالانه خود و اعلام به سازمان
۲	ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	طراحی و اجرا به منظور انتقال سریع تجربه های موفق داخلی و خارجی، فناوری های مناسب و وب سایت دولت سبز،
۳	ماده (۴)	کلیه دستگاههای اجرایی، سازمان حفاظت محیط زیست	ارسال پیشرفت کار هر شش ماه یکبار توسط روسای دستگاه اجرایی به سازمان

راجع به استفاده از منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات زیست محیطی در زمینه های ارزیابی و ارزش گذاری منابع، پایش

انرژی و محیط زیست(ش.۲۵۹۵۴/ت/۲۵۳۷۶-ه مورخ ۸۱/۶/۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	مشروح مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	استفاده از منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات زیست محیطی در زمینه های ارزیابی و ارزش گذاری منابع ، پایش، انرژی و محیط زیست

فهرست بخش هفتم

وسایط نقلیه

- ۶۵ - در خصوص ورود خودروهای سواری (ش ۴۴۶۲۵/ت ۲۹۵ هـ مورخ ۷۰/۷/۳)
- ۶۵ - راجع به اجازه ورود و ترخیص انواع وانت، اتوبوس، مینی بوس، کامیون، ماشین آلات راهسازی و ساختمان سازی و کشاورزی (ش ۴۰۴۷۶/ت ۱۵۳ هـ مورخ ۷۰/۲/۲۳)
- ۶۵ - راجع به استاندارد گازهای خروجی از اگزوز خودروهای سواری و وانت (ش ۷۹۳۹۴/ت ۱۷۸۱۲ هـ مورخ ۷۸/۲/۲۹)
- ۶۵ - راجع به ممنوعیت تولید و ورود مینی بوسها و اتوبوسهای دیزلی فاقد استاندارد مصوب یورو- یک (ش ۷۵۶۶۰/ت ۲۰۷۱۱ هـ مورخ ۷۸/۷/۱۲ با اصلاحات بعدی)
- ۶۶ - راجع به رعایت استاندارد اروپایی در ورود یا ساخت موتورسیکلت (ش ۳۵۹۹۳/ت ۲۷۴۳۳ هـ مورخ ۸۱/۸/۱۲)
- ۶۶ - آیین نامه اجرایی ضوابط فنی واردات خودرو (ش ۱۸۷۵۸/ت ۲۸۸۱۷ هـ مورخ ۸۲/۴/۱۰)
- ۶۶ - تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری و نظارت بر تحقق سیاستهای دولت در زمینه واردات خودرو (ش ۶۸۹۹۰/ت ۲۹۸۴۱ هـ مورخ ۸۲/۱۲/۲۷)
- ۶۶ - راجع به ممنوعیت واگذاری خودروهای فرسوده (ش ۱۶۴۴۴/ت ۲۴۵۲۹ هـ مورخ ۸۲/۴/۱ با اصلاحات بعدی)
- ۶۶ - راجع به ضوابط فنی واردات و صادرات خودرو (ش ۲۷۱۲۱/ت ۲۲۹۸ هـ مورخ ۸۲/۱/۲۳)
- ۶۷ - آیین نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو (ش ۴۴۰۵۵/ت ۲۷۴۵۷ هـ مورخ ۸۲/۸/۷)
- ۶۷ - آیین نامه اجرایی نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده (ش ۲۵۰۸/ت ۲۲۱۷۵ هـ مورخ ۸۲/۱/۲۴)
- ۶۷ - آیین نامه اجرایی جایگزینی و امحای تاکسی های فرسوده (ش ۱۲۴۰۰/ت ۲۸۱۸۱ هـ مورخ ۸۲/۴/۳)

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

در خصوص ورود خودروهای سواری (ش ۴۴۶۲۵/ت ۲۹۵هـ مورخ ۷۰/۷/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ردیف (د) بند (۸)	وزارت راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	خوروهای وارداتی از نظر آلودگی باید ضوابط شورایعالی محیط زیست را دارا باشند.

راجع به اجازه ورود و ترخیص انواع وانت، اتوبوس، مینی بوس، کامیون، ماشین آلات راهسازی و ساختمان سازی و

کشاورزی (ش ۴۰۴۷۶/ت ۱۵۳هـ مورخ ۷۰/۲/۲۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (۳)	وزارت راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	خوروهای وارداتی از نظر آلودگی باید ضوابط شورایعالی محیط زیست را دارا باشند.

راجع به استاندارد گازهای خروجی از اگزوز خودروهای سواری و وانت

(ش ۷۹۳۹۴/ت ۱۷۸۱۲هـ مورخ ۷۸/۲/۲۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	مشروح مصوبه	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	رعایت استانداردهای خروجی از اگزوز انواع خودروهای بنزینی سواری و وانت
۲	تبصره مصوبه	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت تولید خودروهای غیر استاندارد

راجع به ممنوعیت تولید و ورود مینی بوسها و اتوبوسهای دیزلی فاقد استاندارد مصوب یورو - یک

(ش ۷۵۶۶۰/ت ۲۰۷۱۱هـ مورخ ۷۸/۷/۱۲ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت تولید و ورود مینی بوسها و اتوبوسهای دیزلی فاقد استاندارد و تشخیص عدم تطبیق آن با استانداردهای مصوب
۲	ماده (۲)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ممنوعیت شماره گذاری اتوبوسهای شهری مصرف کننده گازوئیل
۳	تبصره (۱) ماده (۲)	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	اضافه نمودن پانصد دستگاه اتوبوس دیزلی به ناوگان حمل و نقل همگانی
۴	تبصره (۲) ماده (۲)	شهرداری	از رده خارج نمودن هر دستگاه اتوبوس دیزلی در ازای اتوبوس گازی
۵	ماده (۳)	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه	اعطای وام و تسهیلات بانکی با سود متضمن به منظور گازسوز نمودن مینی-بوسها
۶	ماده (۴) و تبصره ذیل آن	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه	تکلیف شرکت واحد اتوبوس رانی به تناسب تامین اعتبار مینی بوسهای گازسوز منطبق با استانداردهای مربوط

راجع به رعایت استاندارد اروپایی در ورود یا ساخت موتورسیکلت

(ش ۳۵۹۹۳ ت ۲۷۴۳۳ هـ مورخ ۸/۱۲/۸۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	رعایت استاندارد اروپایی در ورود یا ساخت موتورسیکلت
۲	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست	تشخیص مهلت مقرر با سازمان مذکور
۳	ماده (۳)	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدام به بازنگری استاندارد هر سه سال یک بار

آیین نامه اجرایی ضوابط فنی واردات خودرو

(ش ۱۸۷۵۸ ت ۲۸۸۱۷ هـ مورخ ۴/۱۰/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی و سازمان حفاظت محیط زیست	انطباق خودروهای وارداتی از نظر آلایندههای محیط زیست با استانداردهای مصوب
۲	ماده (۱۱)	وزارت صنعت معدن و تجارت و وزارت نفت، راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و موسسه استاندارد	بازنگری هر شش ماه یکبار سمارک، مدل و مشخصات اصلی خودروهای قابل ورود در چارچوب الزامات

تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری و نظارت بر تحقق سیاستهای دولت در زمینه واردات خودرو

(ش ۶۸۹۹۰ ت ۲۹۸۴۱ هـ مورخ ۱۲/۲۷/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	مشروح مصوبه	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و سازمان حفاظت محیط زیست	اجرا و تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری و نظارت در زمینه واردات خودرو با اعمال ضوابط فنی و اقدام درباره حذف یارانه بنزین

راجع به ممنوعیت واگذاری خودروهای فرسوده

(ش ۱۶۴۴۴ ت ۲۴۵۲۹ هـ مورخ ۴/۱/۸۲ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	شماره گذاری خودروهای فرسوده و خارج از رده دستگاههای دولتی و وابسته به دولت و نیروهای نظامی و انتظامی ممنوع خواهد بود.
۲	تبصره (۲) ماده (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	سن فرسودگی خودرو برای کامیون و تریلی ۲۵ سال تعیین می شود
۳	ماده (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست	شماره گذاری خودروها توسط نیروی انتظامی ممنوع می باشد.

راجع به ضوابط فنی واردات و صادرات خودرو (ش ۲۷۱۲۱/۲۲۹۸ مورخ ۱/۲۳/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت،	بررسی و اعلام ضوابط فنی واردات خودرو

	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمعهور و سازمان حفاظت محیط زیست		
۲	ماده (۳)	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	اعلام برنامه زمانبندی تولید و عرضه سراسری بنزین و گازوئیل مطابق با استانداردهای تعیین شده حداکثر ظرف سه ماه
۳	ماده (۴)	وزارت نفت، صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	اعلام برنامه عرضه گاز طبیعی فشرده
۴	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	مسئولیت نظارت بر اجرای بندهای (۳) و (۴)

آیین نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو

(ش ۴۴۰۵۵/ت ۲۷۴۵۷هـ مورخ ۸/۸/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت کشور، راه و شهرسازی، صنعت معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه و ابلاغ ضوابط ایجاد، تشخیص صلاحیت، اختیارات، نحوه صدور مجوز و نظارت بر مراکز فنی مجاز
۲	ماده (۱۰)	سازمان شهرداریها، راهداری و حمل و نقل جاده ای، نیروی انتظامی و سازمان حفاظت محیط زیست	برگه و برگچههای معاینه فنی در مراکز مجاز بر اساس طرح نمونه مورد تایید کارگروه سازمانهای مذکور

آیین نامه اجرایی نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده

(ش ۲۵۰۸/ت ۲۲۱۷۵هـ مورخ ۱/۲۴/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴)	وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست	سیاست های تشویق و اعمال نظام تعرفه ترجیحی برای خارج نمودن خودروهای فرسوده، حداکثر ظرف یک ماه
۲	ماده (۷)	وزارت صنعت معدن و تجارت، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، وزارت نفت، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت امور اقتصادی و دارایی	تشکیل کارگروهی جهت تعیین روشهای از رده خارج کردن خودروهای فرسوده، تنظیم و تصویب دستورالعملهای مربوطه محدودیت تردد، محدودیت نقل و انتقال ، اصلاح تعرفه های بیمه و عوارض سالانه

آیین نامه اجرایی جایگزینی و امحای تاکسی های فرسوده

(ش ۱۲۴۰۰/ت ۲۸۱۸۱هـ مورخ ۴/۳/۸۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۰)	وزارت کشور، راه و شهرسازی، صنعت معدن و تجارت، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، نیروی انتظامی و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کارگروه به منظور تدوین برنامه اجرایی، پیگیری . نظارت بر حسن اجرای آیین نامه

قوانین زیست‌محیطی شهر تهران

- ۶۹ - راجع به ممنوعیت احداث صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (مصوب ۴۶/۳/۲۰)
- ۶۹ - انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران ۶۹/۳/۱۲
- ۶۹ - راجع به انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران (ش. ۹۴۲/ت ۱۱۹ هـ مورخ ۶۹/۴/۹)
- ۶۹ - راجع به آلودگی هوای تهران (ش ۸۳۸۹۲ مورخ ۶۹/۹/۲۷)
- ۷۰ - راجع به کاهش آلودگی هوای شهر تهران (ش ۱۶۰۴/ت ۲۲۵۳۳ هـ مورخ ۷۹/۲/۲۱)
- ۷۰ - راجع به کلیات، مشخصات و شروط تحقق اهداف طرح مجموعه شهری تهران (ش. ۴۹۴۵/ت ۲۷۹۹۹ هـ مورخ ۸۲/۳/۵ با اصلاحات بعدی)
- ۷۰ - راجع به انتقال دامداریها و مرغداریهای داخل محدوده شهرهای بیش از پنجاه هزار نفر جمعیت به خارج از محدوده شهر (ش. ۶۱۸۳۷/ت ۱۷۷۳۰ هـ مورخ ۷۶/۵/۱۱)
- ۷۱ - آیین نامه اجرایی مربوط به استفاده اراضی احداث بنا و تاسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها (ش ۴۹۴۰ مورخ ۵۶/۲/۲۲ با اصلاحات بعدی)
- ۷۱ - آیین نامه اجرایی نحوه بررسی و تصویب طرحهای توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور (ش ۵۵۸۷۳/ت ۲۱۴۱۴ هـ مورخ ۷۸/۱۰/۲۰)
- ۷۱ - قانون ایجاد شهرهای جدید مصوب ۱۶ دی ۸۰
- ۷۱-۷۲ - آیین نامه اجرایی قانون ایجاد شهرهای جدید

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

راجع به ممنوعیت احداث صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (مصوب ۴۶/۳/۲۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	عدم اجازه ایجاد صنایع مگر با اجازه هیات دولت

انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران ۶۹/۳/۱۲

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (۱)	استاندار تهران - دستگاههای اجرایی ذیربط - شهرداری تهران - وزارت کشور - وزارت صنعت، معدن و تجارت - جهاد کشاورزی - وزارت راه و شهرسازی - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - سازمان حفاظت محیط زیست	انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست
۲	بند (۲)	کایه دستگاههای اجرایی - شرکت شهرکهای صنعتی ایران	ایجاد شهرکهای صنعتی برای استقرار صنایع آلوده کننده

راجع به انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران

(ش. ۹۴۲/ت/۱۱۹هـ - مورخ ۶۹/۴/۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت کشور، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کمیته‌ای درخصوص طرح‌های تفصیلی و اجرایی انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط زیست
۲	ماده (۲)	کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	شرکت شهرکهای صنعتی مجری طرح استقرار صنایع آلوده کننده و مزاحم شهر تهران خواهد بود.
۳	ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	تعیین هفده قطعه زمین جهت استقرار صنایع انتقالی
۴	ماده (۴)	کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط، شهرداری و سازمان حفاظت محیط زیست	انتقال صنایع به محل‌های انتخاب شده در مهلت تعیین شده
۵	ماده (۵)	جهاد کشاورزی	ضوابط انتقال دامداری‌ها و مرغداریها
۶	ماده (۶)	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	تغییر کاربری اماکنی که بر اثر انتقال تخلیه شده‌اند.
۷	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست، شهرداری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	همکاری سازمانهای مذکور در انتقال و تعطیل صنایع آلودکننده و مزاحم محیط زیست

راجع به آلودگی هوای تهران (ش ۸۳۸۹۲ مورخ ۶۹/۹/۲۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن مصوبه	سازمان حفاظت محیط زیست	مسائل مربوط به مبارزه با آلودگی هوای تهران در شورایی عالی حفاظت محیط زیست طرح شود.

راجع به کاهش آلودگی هوای شهر تهران

(ش.۱۶۰۴/ت/۲۲۵۳۳هـ مورخ ۷۹/۲/۲۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	احداث شش مرکز مکانیزه معاینه فنی به منظور کاهش آلاینده‌های هوا، صرفه-جویی در سوخت و افزایش ایمنی
۲	ماده (۵)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری	جهت کاهش بخشی از آلاینده‌های هوا شهرداری موظف به تعویض کاربراتور، استفاده از کاتالیزور در تاکسی‌های گازسور و تجهیز موتورسیکلت‌ها به موتورهای گازی و کاتالیزور می‌باشد.
۳	ماده (۶)	وزارت نفت	تامین بنزین بدون سرب با حداقل گوگرد و میزان آلاینده‌گی
	ذیل ماده (۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست، بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت نفت، کشور، سازمان صدا و سیما، شهرداری و راهنمایی رانندگین نیروی انتظامی	تشکیل کمیته‌ای با سازمانهای مذکور به منظور آگاه کردن مردم و جلب مشارکت آنها در اجرای برنامه‌های مصوب

راجع به کلیات، مشخصات و شروط تحقق اهداف طرح مجموعه شهری تهران

(ش.۴۹۴۵/ت/۲۷۹۹۹هـ مورخ ۸۲/۳/۵ با اصلاحات بعدی *)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
	ماده (۴)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه دستگاههای اجرایی	تعیین سقف جمعیتی به منظور مهار و جلوگیری جدی از افزایش جمعیت در سال ۱۴۰۰
	ماده (۵)	وزارت راه و شهرسازی و کلیه دستگاههای اجرایی	اقدامات بنیادی در سطح ملی و مجموعه شهری در تحقق یافتن هدف جمعیتی
	ماده (۸)	وزارت راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	مسئولیت پیگیری به سقف جمعیتی طرح با رعایت قوانین و مقررات مربوط
	ماده (۱۰)	وزارت راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، کشور و کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	مسئولیت پیگیری برنامه ریزی لازم جهت تحقق شرایط در بند الف بخش دوم از بند (۵)
	ماده (۱۲)	وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور و صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست	مسئولیت بازنگری مقررات موضوع بند د *بخش دوم از بند (۵)

* مصوبه ش. ۲۷۹۹۹/۲۰۸۷۰ مورخ ۸۲/۴/۲۱

راجع به انتقال دامداریها و مرغداریهای داخل محدوده شهرهای بیش از پنجاه هزار نفر جمعیت به خارج از محدوده

شهر (ش.۶۱۸۳۷/ت/۱۷۷۳۰هـ مورخ ۷۶/۵/۱۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، حفاظت محیط زیست، برنامه و بودجه، منابع طبیعی، استانداری، شهرداری و فرمانداری	تجمیع انتقال دامداریها و مرغداریهای داخل محدوده با هماهنگی دستگاههای مذکور
۲	تبصره ماده (۱)	کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	هماهنگی لازم در خصوص تعیین کاربری و تسریع در انتقال واحدها با کمیسیونهای ذی ربط
۳	ماده (۲) و تبصره ذیل آن	وزارت جهاد کشاورزی و کلیه دستگاههای ذی	ایجاد مجتمع های دامپروری برای تجمیع و انتقال دامداریها و مرغداریها بر اساس

برنامه زمانبندی	ربط		
برخورد نسبت به نگهداری دام به صورت غیرمجاز	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	ماده (۳)	۴

آیین نامه اجرایی مربوط به استفاده اراضی احداث بنا و تاسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها (ش ۴۹۴۰ مورخ ۵۶/۲/۲۲ با اصلاحات بعدی)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	تبصره (۳) ماده (۶)	وزارت راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت احداث شهرها و شهرکهای جدید در مناطق چهارگانه سازمان

آیین نامه اجرایی نحوه بررسی و تصویب طرحهای توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور

(ش ۵۵۸۷۳/ت ۲۱۴۱۴ هـ مورخ ۲۰/۱۰/۷۸)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (۱) ماده (۳)	وزارت راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد، صنعت معدن و تجارت، نیرو، دفاع، برنامه و بودجه و سازمان حفاظت محیط زیست	شورایعالی عالی شهرسازی و معماری متشکل از روسای سازمانهای مذکور می باشد
۲	ماده (۵)	وزارت راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد، صنعت معدن و تجارت، دفاع، آب و فاضلاب و سازمان حفاظت محیط زیست	شورای شهرسازی - معماری استان متشکل از روسای سازمانهای مذکور
۳	تبصره (۳) ماده (۸)	وزارت راه و شهرسازی، کشور، نیرو، جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کمیسیون طرح تفصیلی شهر تهران با روسای دستگاههای مذکور
۴	تبصره (۵) ماده (۸)	آب فاضلاب و سازمان حفاظت محیط زیست	روسای دستگاههای مذکور جهت شرکت در جلسات کمیسیون
۵	ماده (۹)	بنیاد مسکن و سازمان حفاظت محیط زیست	روسای دستگاههای مذکور عضو کمیسیون موضوع ماده (۱۳) (مقررات شهرسازی و معماری)

قانون ایجاد شهرهای جدید مصوب ۱۶ آدی ۸۰

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت راه و شهرسازی	مکان یابی شهرهای جدید با رعایت سیاستهای دولت
۲	ماده (۳)	کلیه دستگاههای اجرایی، وزارت راه و شهرسازی	تهیه طرح جامع شهرهای جدیدی پس از اخذ موافقت اصولی، همکاری تمامی دستگاههای - اجرایی در خصوص ارائه اطلاعات
۳	ماده (۵)	کلیه دستگاههای اجرایی، وزارت راه و شهرسازی و نیروی انتظامی	همکاری در ایجاد شهرهای جدید بر اساس تعرفه‌های شهرهای مشابه
۴	ماده (۱۲)	وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور	اسکان حداقل ده هزار نفر جمعیت در شهر جدید و شکایا شورای شهر و ایجاد شهرداری
۵	ماده (۱۳)	وزارت راه و شهرسازی، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	احداث شهر جدید توسط بخش غیردولتی مستلزم اخذ پروانه احداث از وزارت مذکور و تصویب هیات وزیران
۶	ماده (۱۵)	وزارت راه و شهرسازی	ارائه تخفیف های لازم و سایر موارد در بودجه سالانه

آیین نامه اجرایی قانون ایجاد شهرهای جدید

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱۰)	کلیه وزارتخانه‌ها، نیروی انتظامی، موسسات و شرکتهای دولتی	برنامه‌ریزی و اقدام به تامین اعتبار و ارائه خدمات مورد نیاز همانند خدمات شهرهای مشابه
۲	ماده (۱۲)	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تامین اعتبارات مورد نیاز دستگاههای خدمات دهنده در بودجه سالانه

۳	تبصره (۴) ماده (۱۴)	سازمان اوقاف و امور خیریه	رعایت طرح تفصیلی و نوع کاربری زمین اراضی وقفی در محدوده شهر جدید
۴	ماده (۱۵)	بنیاد مسکن	تهیه و بازنگری طرحهای هادی روستایی
۵	ماده (۱۶)	وزارت راه و شهرسازی	تهیه و تصویب برنامه زمانبندی و مراحل اجرایی طرح از جنبه تامین مالی، اجرایی و کالبدی
۶	ماده (۱۸)	وزارت راه و شهرسازی	پیش بینی هزینه های مشترک نگهداری شهر جدید قبل از استقرار شهرداری در قالب قرارداد
۷	ماده (۲۰)	وزارت راه و شهرسازی، کشور	پس از اسکان حداقل ده هزار نفر اقدام به تشکیل شورای شهر و ایجاد شهرداری
۸	ماده (۲۶) و بندهای ذیل آن	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست	متقاضی ملزم به ارائه مدارک کافی در خصوص اعلام مساحت در نظر گرفته شده، تایید وزارتخانه های مذکور، تعیین و معرفی مهندسين مشاور شهرسازی و معماری و تعهدنامه براساس طرح جامع مصوب برای معابر عمومی، فضای سبز، میداين و ... می باشد.
۹	ماده (۲۷)	وزارت راه و شهرسازی	صدور موافقت اصولی در صورت تایید پس از بازرسی نوع و موقعیت اراضی توسط وزارت مذکور
۱۰	ماده (۲۸)	وزارت راه و شهرسازی	صدور پروانه احداث شهر جدید پس از تصویب طرح جامع
۱۱	ماده (۲۹) و تبصره ذیل آن	وزارت راه و شهرسازی	نظارت وزارت مذکور بر کلیه اقدامات و ساخت و سازهای متقاضی غیردولتی و اجرای دقیق طرح و تصویب تعرفه حق نظارت به پیشنهاد وزارت مذکور توسط هیات وزیران

کنوانسیون و پروتکل‌ها

- ۷۴ - کنوانسیون و پروتکل جلوگیری از آلودگی دریا (تعهدات عمومی)
- ۷۴ - همکاری برای مقابله با موارد اضطراری آلودگی
- ۷۴ - آلودگی ناشی از منابع در خشکی
- ۷۴ - حمایت محیط زیست دریایی در برابر منابع آلودگی مستقر در خشکی (ش ۵۴۹۵۳ مورخ ۷۱/۱۲/۲۶)
- ۷۴ - پروتکل راجع به آلودگی دریایی ناشی از اکتشاف و استخراج از فلات قاره
- ۷۷ - آلودگی ناشی از اکتشاف و بهره برداری در بستر دریای سرزمینی و زیربستر آن و فلات قاره
- ۷۷ - منابع آلودگی مستقر در خشکی
- ۷۷ - آلودگی ناشی از منابع در خشکی
- ۷۷ - آلودگی ناشی از سایر فعالیتهای انسان
- ۷۷ - آلودگی ناشی از تخلیه مواد زاید کشتی و وسایط نقلیه هوایی
- ۷۸ - مسئولیت و جبران خسارت
- ۷۹ - کنوانسیون تغییر آب و هوا و پروتکل‌های الحاقی (ش ۲۱۷۸۴۵/ت ۴۸۱۵۳ هـ مورخ ۹۱/۱۱/۷)
- ۸۰ - کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه اوزن (پروتکل مونترال) قانون الحاق دولت ج.ا.ا. به کنوانسیون وین در مورد حفاظت از لایه اوزن
- ۸۰ - آیین نامه اجرایی تصویب پروژه‌های سازوکار توسعه پاک در چارچوب پروتکل کیوتو (مورخ ۸۸/۸/۱۰)
- ۸۰ - پروتکل کیوتو (تصویب پروژه‌های سازوکار توسعه پاک در چارچوب پروتکل کیوتو توسط مرجع صلاحیتدار ملی در ج.ا.ا.
- ۸۰-۸۱ (ش ۱۹۲۰۴۴/ت ۳۸۰۱۱ هـ مورخ ۸۸/۹/۳۰))

کنوانسیون و پروتکل جلوگیری از آلودگی دریا

تعهدات عمومی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (الف) ماده (۳)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم دولتهای متعاقد جهت جلوگیری یا کاستن از آلودگی محیط زیست در منطقه دریایی و مبارزه با آلودگی
۲	بند (هـ) ماده (۳)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	کوشش دولتهای متعاقد در اجرای کنوانسیون در جهت عدم تبدیل یک نوع آلودگی به نوعی دیگر برای محیط زیست

همکاری برای مقابله با موارد اضطراری آلودگی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (الف) ماده (۹)	وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	ضرورت آمادگی تجهیزات و وسایل کافی و پرسنل واجد شرایط به منظور مقابله با موارد اضطرار آلودگی دریایی
۲	بند (ب) ماده (۹)	وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اطلاع بدون تاخیر هریک از دولتهای متعاقد در صورت مورد اضطراری آلودگی دریایی به سازمان

آلودگی ناشی از منابع در خشکی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم برای جلوگیری از آلودگی ناشی از موادی که از خشکی، از راه هوا به منطقه دریایی داخل می شود.

حمایت محیط زیست دریایی در برابر منابع آلودگی مستقر در خشکی

(ش ۵۴۹۵۳ مورخ ۲۶/۱۲/۷۱)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	منطقه دریایی، منطقه اجرایی این پروتکل است
۲	ماده (۳) و بندهای ذیل آن	امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	منابع آلودگی این پروتکل: مجاری و لوله های فاضلاب، تاسیسات ثابت یا متحرک دریایی و سایر منابع مستقر در خشکی می باشد
۳	ماده (۸)	امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	جلوگیری و کاهش خطرات قابل توجه آلودگی از منابع مستقر در خشکی برای منطقه پروتکل
۴	ضمیمه ۱	امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	کنترل و جایگزینی تدریجی محصولات تاسیسات فرآیندهای صنعتی که موجب آلودگی می شوند

پروتکل راجع به آلودگی دریایی ناشی از اکتشاف و استخراج از فلات قاره

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت امور خارجه، نفت، و سازمان حفاظت محیط زیست	کلیه اقدامات لازم برای پیشگیری، کاهش و جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از عملیات دریایی با بهترین تکنولوژی موجود و قابل توجیه

			اقتصادی.
۲	ماده (۳)	وزارت امور خارجه، نفت و سازمان حفاظت محیط زیست	هرگونه فعالیت نفتی، بر اساس پروانه‌ای انجام گیرد که در آن شروط لازم برای حمایت محیط زیست دریای و نواحی ساحلی قید گردیده باشد.
۳	ماده (۴) و بندهای ذیل آن	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم برای تحقق موارد زیر: الف- ارزیابی از اثرات بالقوه ناشی از عملیات دریایی بر محیط زیست قبل از صدور پروانه ب - مدنظر قرار دادن اظهارنامه اثرات زیست محیطی و مشخص نمودن چارچوب آن ج - ارسال خلاصه ای از اثرات بالقوه زیست محیطی مندرج در اظهارنامه ظرفه چهار روز به کلیه دولتهای متعاقد
۴	بند (۱) ماده (۵)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	هر دولت متعاقد باید مراقبت کند تا هیچگونه مانع غیر موجهی برای کشتیرانی، ماهیگیری و یا هر فعالیت دیگر بر اساس معاهدات قوانین بین المللی ایجاد ننموده و در انتخاب محل استقرار تاسیسات لوله و کابل‌های موجود توجه لازم را بنماید.
۵	بند (۲) ماده (۵)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	بازرسی بستر دریا در مجاورت تاسیسات و هرگونه آثار بجای مانده از عملیات در جهت عدم مانع در ماهیگیری از جمله موارد: - خط لوله یا سایر وسایل زیر دریایی بلافاصله پس از اتمام نصب - سکوی بهره برداری پس از برداشتن آن. - در هر موردی که مرجع ذیصلاح منطقا لازم بداند.
۶	ماده (۶)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	اطمینان از لحاظ ایمنی مورد تایید مرجع گواهی کننده برای مقاصد تحقق یافته بطوری که خسارت غیر مترقبه ای صورت نگیرد.
۷	ماده (۷) و بندهای ذیل آن	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	کلیه تدابیر عملی جهت اطمینان از ۱ - در اختیار داشتن وسایل و ابزار جهت به حداقل رساندن خطرات ناشی از آلودگی ۲ - بکارگیری هر دستگاه یا وسیله مشروط به انجام آزمایش قبلی و تایید مرجع ذیصلاح ۳ - آزمایش دوره‌ای فوران گیرها و سایر وسایل ایمنی توسط متصدی ۴ - تجهیز به چراغ و سایر ابزار اعلام خطر ۵ - آموزش طبق روش صحیح همه افراد شاغل در عملیات دریایی
۸	ماده (۸) و بندهای ذیل آن	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	تدابیر عملی به منظور حصول اطمینان از تحقق موارد از قبیل: الف- یک طرح اضطراری جهت مقابله با هرگونه حادثه ب - طرح مصوب مرجع ذیصلاح دولتی ج - رضایت مرجع ذیصلاح در خصوص متخصصین و منابع کافی جهت اجرای طرح

هیچ طرح اضطراری تصویب نخواهد شد مگر اینکه با یکایک طرحهای اضطرار ملی یا طرحهای محل موجود تهیه شده هماهنگ شده باشد.	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۲) ماده (۸)	۹
تهیه گزارشی کامل در صورت بروز حادثه برای مرجع ذیصلاح	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۳) ماده (۸)	۱۰
شناسایی کامل هر مورد اضطراری نشت نفت، نقش و اختیارات خاص صنعت در طرح اضطراری	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۴) ماده (۸)	۱۱
کلیه تدابیر عملی جهت اصول اطمینان از اینکه: ۱ - هیچ نوع پساب حاصل از قسمت ماشین آلات تاسیسات دریایی به دریا تخلیه نخواهد شد مگر به میزان تعیین شده ب - آلودگی نفتی هیچگونه تخلیه دیگری از تاسیسات ناشی از حفاری نیز نباید بیشتر از مقدار تعیین شده باشد ج - خروجی تخلیه فاضلابهای آغشته به نفت تا حد ممکن زیر سطح آب دریا خواهد بود. د - اتخاذ هرگونه تدابیر احتیاطی به منظور به حداقل رساندن سرایت نفت و گاز	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۱) ماده (۹)	۱۲
بازرسی شرایط زیست محیطی در مجاورت تاسیسات به طور متناوب توسط مرجع ذیصلاح	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۳) ماده (۹)	۱۳
حصول اطمینان از تحقق موارد زیر: الف - استفاده از سیالات حفاری بر پایه نفتی منوط به اخذ مجوز از مرجع ذیصلاح ب - عدم تخلیه مایع حفاری یا پایه نفتی ج - گلهای حفاری یا پایه آبی تخلیه شده نباید محتوی مواد سمی مقاومی باشد.	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۴) ماده (۹)	۱۴
ممانعت از دفع موارد زیر به دریا: ۱ - کلیه مواد پلاستیکی مانند طنابهای پلاستیکی، تورهای ماهیگیری، کیسههای پلاستیکی ۲ - کلیه زبالهها مانده مواد کاغذی، تکه های پارچه، شیشه، فلزات، ظروف یکبار مصرف و....	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (الف) بند (۱) ماده (۱۰)	۱۵
استفاده از مواد شیمیایی خارج از چارچوب برنامه مصوب با هماهنگی مرجع ذیصلاح	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند الف ماده (۱۱)	۱۶
هیچگونه تاسیسات دریایی در حال استفاده در سطح آب یا در نزدیکی آن به صورت شناور قرار نخواهد گرفت	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذریبط و سازمان حفاظت محیط زیست	بند (۳) ماده (۱۳)	۱۷

آلودگی ناشی از اکتشاف و بهره برداری در بستر دریای سرزمینی و زیربستر آن و فلات قاره

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (الف) ماده (۷)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم برای جلوگیری از عملیات اکتشافی در بستر دریای سرزمینی و زیر بستر آن که ناشی از حوادث و مقابله با موارد اضطراری آلودگی دریایی می شود.

منابع آلودگی مستقر در خشکی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	وزارت امور خارجه، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	این پروتکل به مواد تخلیه شده از منابع مستقر در خشکی اختصاص دارد مانند: الف - تخلیه مجاری و لوله های فاضلاب به دریا ب - از رودخانه ها، کانالها یا سایر آبراهها ج - از تاسیسات ثابت یا متحرک دریایی د - از سایر منابع مستقر در خشکی مثل آب و هوا

آلودگی ناشی از منابع در خشکی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۶)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم برای جلوگیری از آلودگی ناشی از موادی که از خشکی، از راه هوا به منطقه دریایی داخل می شود.

آلودگی ناشی از سایر فعالیتهای انسان

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۸)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات لازم برای جلوگیری از آلودگی ناشی از احیای اراضی و لایروبی های مربوط و لایروبی ساحلی و مبارزه با اینگونه آلودگی.

آلودگی ناشی از تخلیه مواد زاید کشتی و وسایط نقلیه هوایی

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۵)	وزارت نفت، امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست	اقدامات مناسب دولتهای متعاقدجهت جلوگیری از آلودگی و کاهش آن در منطقه دریایی از تخلیه مواد زاید به نحو موثر

مسئولیت و جبران خسارت

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط و سازمان حفاظت محیط زیست	همکاری در تدوین و قبول مقررات : الف - مسئولیتهای مدنی و جبران خسارت ناشی از آلودگی ب - مسئولیت و جبران خسارت از نقض تعهدات

کنوانسیون جلوگیری از آلودگی دریایی ناشی از دفع مواد زاید

(ش ۷۳۶۶ مورخ ۷۵/۷/۱۱)

موضوع	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	عنوان ماده قانونی	ردیف
<p>با تصدیق این که محیط زیست دریایی و موجودات زنده برای بشر اهمیت حیاتی دارد ، این فعالیتهای یا کنترل آسیبی به محیط زیست کشورها وارد نم نماید، تشویق کشورهای دارای منافع مشترک، پرهیز از خسارت وارد آوردن به محیط زیست دریایی پیشبرد اهداف این کنوانسیون، شیوه های حل و فصل مناقشات و اقداماتی جهت ترغیب در مقابل آلودگیها از مهمترین موضوعات کنوانسیون مذکور می باشد.</p>	<p>وزارت امور خارجه، نفت، کلیه دستگاههای اجرایی ذربیط و سازمان حفاظت محیط زیست</p>	<p>متن کنوانسیون</p>	<p>۱</p>

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

کنوانسیون تغییر آب و هوا و پروتکل های الحاقی

(ش ۲۱۷۸۴۵/ت ۴۸۱۵۳ هـ مورخ ۹۱/۱۱/۷)*

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۳)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت امور خارجه، امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهادکشاورزی، راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، کشور، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، انرژی اتمی و استاندارد	تشکیل کارگروه با عضویت نمایندگان تامالاختیار سازمانهای مذکور به منظور انجام وظایف زیر: - برنامه ریزی جهت تحقق اهداف کنوانسیون - تعیین راهبردهای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای - بررسی و تلفیق گزارشهای دستگاههای عضو - بررسی و تصویب گزارش ملی - بررسی و اولویت بندی پروژه های پیشنهادی - ظرفیت سازی و استفاده از اعتبارات بین المللی - برنامه ریزی جهت اجرای آموزشهای تخصصی - برنامه ریزی به منظور فرهنگ سازی - تعیین اصول کلی و محورهای کاری - تدوین ساختار کارگروه - انتخاب اعضای کار
۲	ماده (۵) و بندهای ذیل آن	وزارت نیرو، نفت، صنعت، معدن و تجارت، جهادکشاورزی، کشور، راه و شهرسازی	تعیین حوزه مسئولیت دستگاههای عضو کارگروه به شرح ذیل: - نیرو: مصرف سوخت در نیروگاه های حرارتی - نفت: فرایندهای اکتشاف، استخراج، پالایش - صنعت: صنایع با الویتهای گازهای گلخانه ای - جهاد: بخش دام، زراعت، و جنگل و مراتع - کشور: مراکز دفن پسماند - راه: مصرف سوخت در بخش های حمل و نقل
۳	ماده (۶)	وزارت راه و شهرسازی، هواشناسی، نیرو، جهادکشاورزی، علوم و تحقیقات، سازمان فضایی، اقیانوس شناسی	تقویت و تکمیل شبکه ملی پایش اب و هوا
۴	ماده (۸)	وزارت نفت، نیرو	تهیه و انتشار تراز جامع هیدروکربوری و انرژی کشور
۵	ماده (۹)	کلیه دستگاههای اجرای	استفاده از همه سازوکارهای پیش بینی شده در پروژه های مرتبط
۶	ماده (۱۰)	کلیه دستگاههای ذیربط	اختصاص اعتبارات لازم برای اجرای تکالیف مقرر در این آیین نامه

* با ابلاغ این آیین نامه، تصویب نامه های ش ۱۰۴۵۴۸/ت ۳۹۲۱۳ ک مورخ ۸۸/۵/۲۴ و ش ۲۴۸۲۱۶/ت ۳۹۲۱۳ هـ مورخ ۹۰/۱۲/۱۶ و تصمیم نامه ش ۳۹۲۱۳/۲۵۲۱۳۴ مورخ

۹۰/۱۲/۲۲ لغو می شود

کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه اوزن (پروتکل مونترال)

قانون الحاق دولت ج.ا.ا. به کنوانسیون وین در مورد حفاظت از لایه اوزن

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	متن قانون	سازمان حفاظت محیط زیست	مبادله اطلاعات جهت ارزیابی اثرات فعالیت‌های انسان بر لایه اوزن و اثرات تغییرات لایه اوزن بر سلامت انسان و محیط زیست
۲	۵-۵-۲	وزارت امور خارجه، صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	کمیته ملی اوزن بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در خصوص فعالیت‌های مرتبط با پروتکل مونترال می‌باشد
۳	الحاقی ۵-۲	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	ممنوعیت توسعه و احداث واحدهای جدید مبتنی بر کلروفلوروکربنها

آیین‌نامه اجرایی تصویب پروژه‌های سازوکار توسعه پاک در چارچوب پروتکل کیوتو (مورخ ۸۸/۸/۱۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهادکشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشور، نیرو، نفت، امور خارجه، علوم، تحقیقات و فناوری، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنعت، معدن و تجارت، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری، راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی،	تشکیل کارگروه با عضویت مدیران کل دستگاه‌های مذکور در پروتکل فوق
۲	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهادکشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشور، نیرو، نفت، امور خارجه، علوم، تحقیقات و فناوری، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنعت، معدن و تجارت، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری، راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی،	وظایف کارگروه ملی هر سه ماه برای ارائه نظرات در خصوص راهبردهای اجرایی پروژه‌ها، بررسی و تایید موضوعات پروژه‌های ارجاع شده، بررسی و تایید دستورالعمل مرتبط، هماهنگی بین دستگاه‌ها، شناسایی محدودیت‌ها و کاستی‌ها، پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه، تدوین آیین‌نامه داخلی،

پروتکل کیوتو (تصویب پروژه‌های سازوکار توسعه پاک در چارچوب پروتکل کیوتو توسط مرجع صلاحیت‌دار ملی درج.ا.ا.)

(ش ۱۹۲۰۴۴/ت ۳۸۰۱۱- مورخ ۸۸/۹/۳۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۴)	وزارت نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت، جهادکشاورزی، راه و شهرسازی، اقتصادی و دارایی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، امور خارجه، کشور، علوم و تحقیقات، بهداشت و درمان، ارتباطات و فناوری، دفاع و پشتیبانی، سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کارگروه با معرفی بالاترین مقام دستگاه‌های مذکور
۲	ماده (۵)	وزارت نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت، جهادکشاورزی، راه و شهرسازی، اقتصادی و دارایی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، امور خارجه، کشور، علوم و تحقیقات، بهداشت و درمان، ارتباطات و فناوری، دفاع و پشتیبانی، سازمان حفاظت محیط زیست	وظایف کارگروه: ارائه نظرات در خصوص راهبردهای اجرایی، بررسی و تایید دستورالعمل مرتبط، بررسی و تایید موضوعات و پروژه‌های ارجاعی، هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی، شناسایی محدودیت‌ها، پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه، تدوین آیین‌نامه

بررسی گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی	سازمان حفاظت محیط زیست	تبصره ۲ بند پ ماده ۶	۳
اعتراض به تصمیم مرجع ملی ظرف سی روز از ابلاغ	سازمان حفاظت محیط زیست	ماده (۷)	۴

فهرست بخش دهم

موارد متفرقه

- ۸۳ - طبیعت گردی (ش ۲۷۳۱۳/ت ۳۳۴۷۲ هـ مورخ ۸۴/۵/۵)
- ۸۴ - ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی (ش ۵۱۳۹/ت ۲۹۳۷۹ هـ مورخ ۸۴/۲/۳)
- ۸۴ - قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی (ش ۴۱۵۱۳ مورخ ۷۰/۵/۲۳)
- ۸۵ - قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی
- ۸۶-۸۷ - ماده واحده قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی (ش ۴۸۹۶/ت ۶۳ هـ مورخ ۷۲/۳/۲۶)
- ۸۷ - آیین نامه اجرایی تشکیل کارگروه ملی بیابان زدایی (ش ۱۲۴۵۹۹/ت ۴۱۸۳۸ هـ مورخ ۸۹/۶/۶)
- ۸۷ - آیین نامه اجرایی آمادگی و مقابله با آثار زینبار پدیده گرد و غبار (ریزگرد) در کشور (ش ۹۳۱۰۶/ت ۴۰۴۱۹ هـ مورخ ۸۸/۵/۶ و اصلاحیه ش ۳۱۶۲۵/ت ۴۶۶۱۰ هـ مورخ ۹۱/۲/۲۰)
- ۸۸ - اجازه دریافت وجه در مقابل ارایه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی (مصوب ۶۱/۱۱/۳)
- ۸۹ - آیین نامه اجرایی نانهای صنعتی
- ۹۰ - آیین نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی
- ۹۱ - تصویب قانون محافظت از رودخانه ها در هیات دولت در ۹۲/۳/۴

آیین نامه اجرایی

طبیعت گردی

(ش ۲۷۳۱۳/ت ۳۳۴۷۲ هـ مورخ ۵/۵/۸۴)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفات محیط زیست و سازمان میراث فرهنگی	برآوردن تمنیات و تمایلات خردمندان و انسانی گردشگران در محیطی طبیعی، فرهنگی به صورت پایدار و در حد ظرفیت ضمن حفظ محیط زیست
۲	ماده (۲)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفات محیط زیست و سازمان میراث فرهنگی	تشکیل کمیته ملی طبیعت گردی به منظور سیاستگذاری و هماهنگی در زمینه توسعه طبیعت گردی
۳	تبصره ماده (۴)	وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفات محیط زیست و سازمان میراث فرهنگی	ایجاد هرگونه تاسیسات و امکانات اقامتگاهی و گردشگری از قبیل کمپینگ و چادر در مناطق چهارگانه موقوف به کسب اجازه سازمان
۴	بند (ب) ماده (۵)	سازمان جنگلها و مراتع و سازمان حفاظت محیط زیست	مناطق چهارگانه و تالابها و مناطق شکار ممنوع در اختیار و مدیریت سازمان
۵	ماده (۷)	سازمان حفاظت محیط زیست	تهیه و ابلاغ ضوابط ارزیابی طرحها و پروژه ها به منظور اجرای طرحها و پروژه های بزرگ گردشگری طبیعی توسط سازمان
۶	ماده (۸)	سازمان حفاظت محیط زیست	اجرای برنامه های شکار و صید در کشور کماکان تابع مقررات و ضوابط سازمانو از جهت فنی به تایید کمیته ملی گردشگری
۷	ماده (۹)	سازمان حفاظت محیط زیست	تسریع و همکاری لازم سازمان در امر سرمایه گذاری به منظور افزایش جمعیت حیات وحش از طریق تکثیر و پرورش جانوران وحشی و صدور پروانه های شکار

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی

(ش ۵۱۳۹/ت ۲۹۳۷۹ هـ مورخ ۸۴/۲/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	صدور، تجدید و تمدید پروانه های اکتشاف از معادن در پارکهای ملی و آثار طبیعی، پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت شده ممنوع است
۲	ماده (۳)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	صدور پروانه اکتشاف و بهره برداری از مواد معدنی واقع در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت شده جدید موکول به توافق بین سازمان و وزارت صنایع می باشد.
۳	ماده (۴)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	تکلیف وزارت صنایع در خصوص استعلام در مورد صدور پروانه های اکتشاف، تمدید پروانه بهره برداری معدن و صدور پروانه بهره برداری از سازمان
۴	تبصره (۲) ماده (۴)	سازمان حفاظت محیط زیست	استعلام کتبی از سازمان دفاتر فنی قبل از صدور پروانه بهره برداری
۵	ماده (۵)	سازمان حفاظت محیط زیست	صدور پروانه بهره برداری و انجام فعالیت معدنی منوط به تهیه و ارائه گزارش ارزیابی زیست محیطی
۶	تبصره ماده (۶)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	طرحهای اکتشافی معادن بزرگ طبق توافق وزارت صنایع و سازمان صورت خواهد گرفت
۷	ماده (۹)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست	ابلاغ سازمان از فهرست کلیه مناطق ویژه زیستی هر دو سال یکبار به وزارت مذکور

ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی

قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی

(ش ۴۱۵۱۳ مورخ ۷۰/۵/۲۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده واحده	وزارت کشور، نیرو، جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، جنگلها و مراتع، صنعت، معدن و تجارت، برنامه و بودجه، هواشناسی، بهداشت و درمان، حفاظت محیط زیست و کلیه وزارتخانه و موسسات ذیربط	مبادله اطلاعات مطالعه تحقیقات علمی و پیدا کردن راه کارهای منطقی جهت پیشگیری و کاهش اثرات بلایای طبیعی ناشی از طوفان، سیل، خشکسالی، آفات گیاهی و ...

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه اجرایی ماده واحده قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی

(ش ۴۸۹۶/ت ۶۳هـ مورخ ۲۶/۳/۷۲)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	بند (الف) ماده (۱)	وزارت راه و شهرسازی، سازمان انرژی اتمی، سازمان زمین شناسی، موسسه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، صدا و سیما، نیرو	تشکیل کمیته فرعی مقابله با خطرات ناشی از زلزله و لغزش لایه های زمین
۲	بند (ب) ماده (۱)	وزارت جهاد کشاورزی، نیرو، سازمان هواشناسی، صدا و سیما، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بهداشت و درمان، انرژی اتمی	تشکیل کمیته فرعی دفع آفات و امراض نباتی و سرمازدگی
۳	بند (ج) ماده (۱)	وزارت جهاد کشاورزی، نیرو، سازمان هواشناسی، صدا و سیما، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، پست و تلگراف و تلفن	تشکیل کمیته فرعی احیای مراتع و مقابله با خشکسالی
۴	بند (هـ) ماده (۱)	وزارت صنعت معدن و تجارت، نیرو، نفت سازمان هواشناسی، صدا و سیما، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بهداشت و درمان، انرژی اتمی	تشکیل کمیته فرعی رفع آلودگی هوا
۵	بند (ز) ماده (۱)	وزارت جهاد کشاورزی، نیرو، دفاع، راه و شهرسازی، آموزش و پرورش، جمعیت هلال احمر، صدا و سیما، کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان بهزیستی، بهداشت و درمان، انرژی اتمی، پست و تلگراف و تلفن، موسسه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله	تشکیل کمیته فرعی امداد و نجات

آیین نامه اجرایی تشکیل کارگروه ملی بیابان زدایی

(ش ۱۲۴۵۹۹/ت ۴۱۸۳۸هـ مورخ ۶/۶/۸۹)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۲)	وزارت جهاد کشاورزی، کشور، نیرو، نفت، امور خارجه، علوم، تحقیقات و فناوری، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنعت، معدن و تجارت، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری، راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، سازمان جنگلها،	تشکیل کارگروه ملی بیابان زدایی با عضویت روسای دستگاههای مذکور

	مراعات و آبخیزداری و کلیه سازمانهای ذیربط		
وظایف کارگروه شامل تعیین سیاستها و برنامه‌های مرتبط با اهداف و اصول- کنوانسیون، برنامه‌ریزی به منظور تقویت جایگاه دولت، برقراری ارتباط منظم و موثر با کشورها و دبیرخانه کنوانسیون، تدوین سیاستهای آموزشی، تحقیقاتی، اطلاع‌رسانی، تدوین برنامه عمل ملی، برنامه‌ریزی و هماهنگی برای هم‌افزایی با سایر کنوانسیونها، سیاست‌گذاری و تنظیم پیش‌نویس مصوبات، تعیین نقش ماموریت‌های دستگاه‌های اجرایی	وزارت جهادکشاورزی، کشور، نیرو، نفت، امور خارجه، علوم، تحقیقات و فناوری، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنعت، معدن و تجارت، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری، راه و شهرسازی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری و کلیه سازمانهای ذیربط	ماده (۳)	۲
محل دبیرخانه دروزارت جهادکشاورزی مستقر می‌باشد	وزارت جهادکشاورزی، سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری	ماده (۴)	۳
پیش‌بینی اعتبارات لازم برای اجرای تکالیف در لوایح بودجه سنواتی	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی	ماده (۵)	۴

آیین نامه اجرایی آمادگی و مقابله با آثار زیانبار پدیده گرد و غبار (ریزگرد) در کشور
(ش ۹۳۱۰۶/ت ۴۰۴۱۹- مورخ ۱/۶/۶۷ لایحه ش ۳۱۶۲۵/ت ۴۶۶۱۰- مورخ ۹۱/۲/۲۰)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	موضوع
۱	ماده (۱)	وزارت جهادکشاورزی، نیرو، نفت، راه و شهرسازی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی، امور خارجه، کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی و سازمان حفاظت محیط زیست	تشکیل کارگروهی از سازمانهای مذکور به منظور مدیریت و مقابله با آثار زیانبار گرد و غبار
۲	ماده (۴)	سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری، سازمان حفاظت محیط زیست و هواشناسی	طرح توسعه و تجهیز ایستگاههای پایش جوی در راستای تعیین کم و کیف پدیده گرد و غبار
۲	ماده (۵)	وزارت جهادکشاورزی، هواشناسی، استانداریها	اقدام به مالچ‌پاشی و سایر اقدامات مناسب بر اساس نتایج شناسایی کانونهای بحرانی بیابانزا
۳	تبصره ماده (۵)	وزارت نفت، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور	تامین و تحویل اریگام مالچ و اعتبار مورد نیاز
۴	ماده (۶)	هواشناسی، آموزش و پرورش، حفاظت محیط زیست، سازمان اب منطقه ای، دانشگاه علوم پزشکی	اطلاع رسانی و آموزش همگانی مواجهه با پدیده گردو غبار
۵	ماده (۷)	سازمان جنگلها و آبخیزداری، وزارت کشور	احداث فضای سبز مشجر در کانونهای بحران
۶	ماده (۸) و بندهای ذیل آن	وزارت کشور، بهداشت و درمان	اعتبار مورد نیاز برای مقابله با پدیده گرد و غبار از محل اعتبارات ماده (۱۰) قانون تنظیم، توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی و اورژانس در مناطق بحرانی
۷	ماده (۹)	وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست	حفظ و همکاری جهت حفاظت و احیای تالابها
۸	ماده (۱۰)	سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان	رعایت اولویت مکانی و نوع کاشت در کمربند فضای سبز

	جنگها و مراتع و شهرداریها		
۹	تبصره ماده (۱۰)	سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگها و مراتع و شهرداریها	حق استفاده از اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی واقع در کمربند سبز منوط به تایید کمیسیون مستندسازیو تعیین بهره برداراموال غیر منقول
۱۰	ماده (۱۱)	وزارت نیرو	احداث کمربند سبز با اشکوب بندی با اهداف بادشکن پیرامون تاسیسات
۱۱	ماده (۱۲)	سازمان جنگلها و مراتع، وزارت دفاع و پشتیبانی، هواشناسی، بسیج	مقابله با بیابان زدایی و کاهش اثرات خشکسالی با همکاری سازمانهای مذکور
۱۲	ماده (۱۳)	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان حفاظت محیط زیست	ردیف بودجه ای مستقل به منظور مطالعات مرتبط با گرد و غبار
۱۳	ماده (۱۴)	وزارت جهادکشاورزی،	ارائه طرح جامع به منظور حفاظت از منابع خاک در معرض فرسایش بادی
۱۴	ماده (۱۵)	وزارت جهاد کشاورزی	طرح مقابله با شنهای روان
۱۵	ماده (۱۶)	وزارت راه و شهرسازی	برنامه توسعه و تجهیز فرودگاههای جنوب و جنوب غرب
۱۶	ماده (۱۷)	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط	پیش بینی اعتبارات لازم برای تحقق برنامه های موضوع این آیین نامه
۱۷	ماده (۱۸)	وزارت امور خارجه،	اعزام کارگروه به منظور بررسی ابعاد برون مرزباین پدیده
۱۸	ماده (۱۹)	سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگها و مراتع، هواشناسی، وزارت نیرو و امور خارجه	۶۸ طرح پیش نویس همکاری چندجانبه کشورهای منطقه ظرف سه ماه
۱۹	ماده (۲۰)	سازمان جنگلها و مراتع، وزارت نیرو، امور خارجه، هواشناسی و سازمان حفاظت	تهیه پیش نویس طرح همکاری چندجانبه با هدف پیشگیری و کنترل پدیده گردو غبار ظرف سه ماه
۲۰	ماده (۱۲)	کلیه دستگاههای اجرایی عضو کارگروه	هزینه های اجرای طرحهای مقابله با پدیده گردو غبار از محل اعتبارات ملی و استانی
۲۱	ماده (۲۲)	وزارت امور خارجه	استفاده از تجربیات علمی، فنی و اعتبارات سازمانهای منطقه ای و بین المللی به منظور تحقق اهداف
۲۲	ماده (۲۳)	سازمان حفاظت محیط زیست	ارائه گزارش هر شش ماه یکبار به دفتر هیئت دولت
۲۳	ماده (۲۴)	کلیه دستگاههای اجرایی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی	پیش بینی اعتبارات لازم برای تحقق برنامه های موضوع این آیین نامه

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی (مصوب ۶۱/۱۱/۳)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	ماده واحده	سازمان حفاظت محیط زیست	اجازه دریافت حق الزحمه جهت ارائه خدمات آزمایشگاهی و همچنین امور بازدید، بررسی و ارائه طریق در قوانین حفظ و بهسازی محیط زیست و شکار و صید
۲	تبصره (۱)	سازمان حفاظت محیط زیست	میزان مبالغ دریافتی بابت خدمات براساس تعرفه یا مشابه دولتی و ساعات کار انجام شده
۳	تبصره (۲)	سازمان حفاظت محیط زیست	وجه دریافتی به حساب درآمد عمومی کشور واریز می شود

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

آیین نامه اجرایی بندی تبصره ۵ قانون بودجه سال ۷۷ «فانهای صنعتی»

(ش ۴۴۰۲/ت ۱۹۴۳۸ مورخ ۲۷/۲/۷۷)

ردیف	عنوان ماده قانونی	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	موضوع
۱	متن آیین نامه	کلیه دستگاههای اجرایی ، سازمان حفاظت محیط زیست	سازمانهای مذکور موظف به همکاری با تولیدکنندگان نانهای صنعتی و مرغوب و ایجاد تسهیلات لازم می باشند

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی
آئین نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی
(ش ۳۲۰۰۱/ت ۱۹۲۸۷ مورخ ۱۶/۶/۷۸)

موضوع	عنوان دستگاه اجرایی مسؤل	عنوان ماده قانونی	ردیف
قید برچسب هشدار روی سموم و مواد شیمیایی	وزارت بهداشت و درمان ، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی	تبصره ۱ ماده (۵)	۱

قوانین موضوعی زیست محیطی دستگاههای اجرایی

تصویب قانون محافظت از رودخانه ها در هیات دولت در ۹۲/۳/۴

موضوع	عنوان دستگاه اجرایی مسئول	عنوان ماده قانونی	ردیف
حفظ رودخانه ها در برابر آلودگی هایی که شناورها و نیز مردم در سواحل می توانند باعث آن باشند.	سازمان بنادر و دریانوردی، سازمان حفاظت محیط زیست و کلیه دستگاههای اجرایی مرتبط	سایت خبری - کد خبر ۴۴۴۸۱	۱

منابع

- مجموعه قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست ایران (تدوین دفتر حقوقی و امور مجلس) جلد اول اسفند ماه ۱۳۸۳
- مجموعه قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست ایران (تدوین دفتر حقوقی و امور مجلس) (معاهدات بین المللی) جلد دوم اسفند ماه ۱۳۸۳
- مجموعه قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست و تعالی همه جانبه کشور (دفتر حقوقی، امور مجلس سازمان حفاظت محیط زیست) چاپ اول ۱۳۸۷
- قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای محیط زیست انسانی (تهیه و تدوین: دکتر علی محمدشاعری و دکتر علیرضا رحمتی)
- مجموعه قوانین و مقررات مرتبط با حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (سازمان امور اراضی) شهریور ۱۳۸۹
- مجموعه مصوبات، قوانین و آیین نامه های اجرایی از سال ۷۰ تا کنون.